

ANALIZA RYNKU TURYSTYCZNEGO PORTUGALII



**Martyna Stawowy
TiR, II rok SUM,
st. stacjonarne,
spec.: Tur. Międzynarodowa,
Nr indeksu 39509
AWF Kraków 2011**

SPIS TREŚCI

WSTĘP.....	4
-------------------	----------

ROZDZIAŁ I

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA PORTUGALII.....	5
---	----------

1.1. Informacje podstawowe.....	5
1.2. Położenie geograficzne.....	6
1.3. Ustrój.....	7
1.4. Powierzchnia i struktura administracyjna.....	7
1.5. Ludność.....	8
1.6. Klimat.....	9
1.7. Gospodarka.....	9
1.8. Przemysł.....	10
1.9. Rolnictwo.....	11
1.10. Warunki rozwoju turystyki.....	11
1.11. Regiony i atrakcje turystyczne.....	12
1.13. Dostępność komunikacyjna.....	26
1.14. Baza noclegowa.....	26

ROZDZIAŁ II

RYNEK RECEPCJI TURYSTYCZNEJ.....	28
---	-----------

2.1. Rynek Portugalii jako część regionu oraz subregionu w międzynarodowym ruchu turystycznym.....	28
2.2. Przyjazdy turystów zagranicznych do Portugalii.....	30
2.3. Kierunki z których przyjeżdżają turyści.....	31
2.4. Motywy przyjazdów.....	33
2.5. Odwiedzane regiony.....	35
2.6. Środki lokomocji.....	36
2.7. Długość pobytu ze względu na cel podróży.....	37
2.8. Miejsce zakwaterowania.....	37
2.9. Przychody z turystyki przyjazdowej.....	40

ROZDZIAŁ III

RYNEK EMISJI TURYSTYCZNEJ.....	42
3.1. Liczba wyjazdów.....	42
3.2. Kierunki wyjazdów zagranicznych Portugalczyków.....	42
3.3. Odwiedzane regiony w Portugalii.....	44
3.4. Cele wyjazdów.....	45
3.5. Środki lokomocji.....	48
3.6. Długość pobytu ze względu na cel podróży.....	50
3.7. Miejsce zakwaterowania.....	51
3.8. Wydatki Portugalczyków na turystykę.....	53

ROZDZIAŁ IV

ZNACZENIE BADANEGO RYNKU DLA POLSKI.....	54
4.1. Charakterystyka przyjazdów Portugalczyków do Polski.....	54
4.2. Turyści zagraniczni w bazie noclegowej.....	55
4.3. Cele przyjazdów turystów do Polski.....	55
4.4. Długość pobytu w Polsce.....	56
4.5. Miejsca noclegów.....	57
4.6. Charakterystyka demograficzna.....	57
4.7. Wskaźnik użyteczności turystyki zagranicznej WUTZ 2011.....	58

ROZDZIAŁ V

ANALIZA SWOT.....	61
PODSUMOWANIE.....	62
OFERTA WYJAZDU NA MADERĘ.....	62
BIBLIOGRAFIA.....	63
SPIS RYCIN.....	64
SPIS TABEL.....	64
SPIS WYKRESÓW.....	66

WSTĘP

Portugalia jest najdalej na zachód wysuniętym państwem Europy. Leży na obszarze 3,5 razy mniejszym niż Polska. Polakom Portugalia kojarzy się z wyrafinowanym winem Porto, kibicom piłki nożnej z drużynami FC Porto i Benfica Lizbona, kinomani znają wyjątkowy film "Lizbon Story", uczniowie łączą Portugalię z konkwistą-odkryciami geograficznymi, z podróżą Vasco da Gamy do Indii. Dawne potężne imperium kolonialne, dziś jest jednym z ważniejszych regionów turystycznych. Saudade i fado to filozofia życiowa i klucz do zrozumienia Portugalczyków.

Celem pracy jest analiza oraz charakterystyka rynku turystycznego Portugalii: rynek recepcji, emisji, a także znaczenie rynku dla Polski. Praca składa się z VII rozdziałów. W I rozdziale znajdują się ogólne informacje na temat Portugalii. Omówione zostało położenie, ustrój, powierzchnia, ludność, klimat, gospodarka, przemysł, rolnictwo, a także zagadnienia dotyczące bazy noclegowej, dostępności komunikacyjnej oraz charakterystyka regionów koncentracji ruchu turystycznego. Rozdział II przedstawia rynek recepcji turystycznej. Wzięto pod uwagę: rynek Portugalii jako część regionu i subregionu w międzynarodowym ruchu turystycznym, kierunki z których przyjeżdżają turyści, najczęściej odwiedzane regiony, długość pobytu, motywy przyjazdów, środki lokomocji, miejsca zakwaterowania oraz przychody Portugalczyków z turystyki przyjazdowej. W rozdziale III scharakteryzowano rynek emisji turystycznej. Uwzględniono kierunki wyjazdów zagranicznych oraz krajowych, motywy wyjazdów, środki lokomocji, długość pobytu, miejsce zakwaterowania oraz wydatki na turystykę. Rozdział IV poświęcony jest znaczeniu rynku turystycznego dla Polski. Rozdział V zawiera analizę SWOT. W pracy znajduje się przykładowa oferta wyjazdu dla grupy.

Głównym źródłem informacji przy pisaniu pracy były raporty i analizy umieszczone na stronie internetowej Narodowego Instytutu Statystyki (Instituto Nacional de Estatística, www.ine.pt). Korzystałam z raportu UNWTO *Tourism Highlights 2011*, oraz raporty ze strony POT. Informacje czerpałam również ze stron internetowych.

ROZDZIAŁ I

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA PORTUGALII

1.1. Informacje podstawowe:

Oficjalna nazwa: Republika Portugalii

Powierzchnia: 92 391 km kw. z Azorami i Maderą

Ludność: 10 677 000; na 1 km kw. 116

Stolica: Lizbona

Ustrój: republika parlamentarna

Waluta: euro (escudo- była jednostka monetarna)

Język: portugalski

Religia: chrześcijaństwo (katolicyzm 94%)

Państwa graniczne: od północy i wschodu graniczy z Hiszpanią

Linia brzegowa: 1,793 km

Klimat: podzwrotnikowy gorący i suchy latem, łagodne i wilgotne zimy, opady malejące z północy na południe; średnia roczna temperatura w Lizbonie waha się od 10,8°C. w styczniu do 22,5 °C. w lipcu

Ukształtowanie terenu: górzyste na północ od Tagu, nizinne na południu

Główne rzeki: Douro, Mondego, Tejo (Tag), Guadiana, Sado

Wykorzystanie ziemi: uprawy 34%, lasy 32%, pastwiska 9%, inne 25%

Podstawowe produkty: zboże, oliwki, drewno, ryż, winogrona, owoce cytrusowe i warzywa, korek, ryby, miedź, żelazo, wolfram

Główne gałęzie gospodarki: rolnictwo, przemysł włókienniczy, maszynowy, spożywczy, drzewny, chemiczny, produkcja wina, rybołówstwo i przetwórstwo ryb, turystyka

Główne towary eksportowe: tekstylia, obuwie, maszyny, produkty chemiczne, korek, wino, konserwy rybne, wolfram

Roczny dochód na 1 mieszkańca: 8822 USD

Roczny przyrost naturalny: (na 1000 mieszkańców): -2

Średnia długość życia: (w latach): kobiety 78, mężczyźni 71

Święto narodowe: 10 czerwca – Dzień Portugalii¹

¹ <http://pl.wikipedia.org/wiki/Portugalia> (data odczytu 15.12.2011)

1.2. Położenie geograficzne

Portugalia położona jest na południowo-zachodnim krańcu Europy, jest najdalej wysuniętym na zachód krajem kontynentu, o linii brzegowej długości ponad 800 km. Pomimo swojej nie dużej powierzchni ($88\,944\text{ km}^2$ – co stanowi mniej niż 1/5 Półwyspu Iberyjskiego), kraj ten jest bardzo zróżnicowany zarówno pod względem rzeźby terenu, jak i stylu życia jego mieszkańców. Granica, długości około 1300 km, od północy i wschodu oddziela Portugalię od jej jedyne go sąsiada – Hiszpanii. Portugalię, oblewają od zachodu i południa wody Oceanu Atlantyckiego. Do Portugalii należą położone na oceanie Azory i Madera z przyległymi wyspami.

Góry i wyżyny w Portugalii stanowią 2/3 powierzchni kraju. Główny masyw to granitowa Serra de Estrela z najwyższym szczytem kontynentalnej części kraju – Estrelą, o wysokości 1993 m^2 .

Ryc.1 Mapa Portugalii



Źródło: http://europa.eu/abc/european_countries/images/flags/portugal_map.gif
(data odczytu 15.12.2011)

² Ilustrowana encyklopedia Europa do A do Z, Readers Digest , Warszawa 2010

1.3. Ustrój

Portugalia jest republiką o parlamentarno-prezydenckim systemie rządów. Głową państwa jest prezydent i jest on wybierany w wyborach powszechnych i bezpośrednich na 5 lat. Może być wybrany na najwyżej dwie kadencje. Przy prezydencie działa ciało doradcze – Rada Państwa. Władzę ustawodawczą sprawuje jednoizbowe - Zgromadzenie Republiki (Assembleia da Republica). Składa się z 230 deputowanych wybieranych na 4 lata w głosowaniu powszechnym, bezpośrednim oraz proporcjonalnym. Rząd jest naczelnym organem administracji publicznej.³

1.4. Powierzchnia i struktura administracyjna

Powierzchnia Portugalii wynosi 92 391 km kw, z czego lądowa część zajmuje 91 951 km kw, a morska 440 km kw. Linia brzegowa wynosi 1 792 km biorąc pod uwagę wyspy: Azory i Madere, które leżą poza kontynentalną częścią Europy. Długość wybrzeża samej Portugalii wynosi 832 km.

Od 1976 roku Portugalia podzielona jest na 20 dystryktów, z czego 2 posiadają status autonomiczny (archipelag Azorów i Madery). Kolejnym stopniem podziału terytorialnego jest 308 gmin, które dzielą się 2257 sołectw. W celach statystycznych wyróżnia się 7 regionów, wytyczonych przez UE w roku 2003 w ramach programu NUTS. Są to:

1. Alentejo
2. Algarve
3. Region Centralny
4. Region Lizbony
5. Region Północy
6. Autonomiczny Region Azorów
7. Autonomiczny Region Madery⁴

³ *Ilustrowana encyklopedia Europa do A do Z*, Readers Digest , Warszawa 2010

⁴ http://pl.wikipedia.org/wiki/Podzia%C5%82_administracyjny_Portugalii (data odczytu 15.12.2011)

Ryc. 2 Podział administracyjny

NUTS I	NUTS II
CONTINENTE	Norte
	Centro (P)
	Lisboa
	Alentejo
	Algarve
REGIÃO AUTÓNOMA DOS AÇORES	Região Autónoma dos Açores
REGIÃO AUTÓNOMA DA MADEIRA	Região Autónoma da Madeira

Źródło: www.ine.pt (data odczytu 15.12.2011)

1.5. Ludność

Portugalię zamieszkuje około 10 356 117 mieszkańców. Średnia gęstość zaludnienia 116 osób na km kw. Liczba ludności wzrasta bardzo wolno, a prognozy przewidują spadek liczby ludności do 9 mln w 2025 roku. Jest to spowodowane malejącym przyrostem naturalnym oraz emigracją. Od lat pięćdziesiątych trwa emigracja ekonomiczna, początkowo do Brazylii i Wenezueli, potem do Francji, Niemiec i Stanów Zjednoczonych. Od końca lat osiemdziesiątych emigracja ma najczęściej charakter okresowy i jest skierowana do krajów Unii Europejskiej. Emigrantami byli i są głównie mężczyźni co niekorzystnie wpływa na strukturę płci: na 100 mężczyzn przypada 107 kobiet. Demograficzny obraz Portugalii ukazuje typ starzejącego się społeczeństwa: stopniowo wyrównuje się odsetek najmłodszej i najstarszej populacji (16,9% osób poniżej 15 roku życia i 15,2% w wieku 65 i więcej lat. Większość spośród obywateli skupia się na wybrzeżu. Średnia gęstość zaludnienia w północnej części kraju, gdzie panują sprzyjające warunki naturalne przekracza 200 osób/km kw. (w dystryktach Lizbony i Porto). W południowej wynosi poniżej 25 osób/km kw. Stosunkowo gęsto zaludnione są regiony autonomiczne Azory (106 osób/km kw.) i Madera (320 osób/km kw.) Charakterystyczną cechą osadnictwa jest bardzo niski odsetek ludności miejskiej (wskaźnik urbanizacji 36% jest jednym z najniższych w Europie). Zaledwie dwa miasta: Lizbona (681 tys. mieszkańców, zespół miejski 2,6 mln) oraz Porto (309 tys., zespół miejski 1,6 mln) skupiają wokół siebie ponad 37% ludności kraju. Portugalia jest jednym z najbardziej jednolitych narodowościowo i etnicznie krajów Europy- Portugalczycy stanowią

98% ludności. Kilkutysięczne grupy mniejszościowe stanowią Brazylijczycy, Hiszpanie, Brytyjczycy i imigranci z Republiki Zielonego Przylądka. Spójności etnicznej towarzyszy powszechność używania języka portugalskiego, a historii chrześcijaństwa na tych ziemiach odpowiada dominacja katolicyzmu w strukturze wyznań (94,5%). Wśród wyznawców innych religii przeważają protestanci (0,6%), muzułmanie (0,1%), judaiści (0,1%), członkowie innych Kościołów chrześcijańskich (0,9%) i niewierzący (3,8%).⁵

1.6. Klimat

Portugalia to zderzenie trzech odmian klimatu podzwrotnikowego morskiego. Na wybrzeżu panują wilgotne wiatry, wiejące znad Oceanu Atlantyckiego, w głębi kontynentu - bezdeszczowe lata, podczas których temperatura sięga nawet 40°C, i suche zimne zimy, trwające średnio od listopada do marca z temperaturą ok. 12°C. Południe Portugalii opanował natomiast klimat śródziemnomorski z upalnym okresem letnim i chłodnymi, wilgotnymi zimami. Wszystkie trzy strefy klimatyczne mają wspólne miejsce spotkań, którym są wzniesienia Serra da Estrela, co daje zróżnicowany obszar geograficzny po obu stronach gór.⁶

1.7. Gospodarka

Do lat 70 Portugalia uchodziła za najbardziej zacofany kraj Europy Zachodniej. Jednak w latach późniejszych nastąpiło znaczne ożywienie. Portugalia jest jednym z najszybciej rozwijających się krajów Europy, ale nadal zalicza się do najbiedniejszych krajów UE; produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca wg parytetu siły nabywczej wynosi 21,8 tys. dolarów USA (2009); na przyspieszenie rozwoju gospodarczego wpłynęło członkostwo w UE (od 1986) i napływ kapitału zagranicznego (ponad 200 mld dolarów USA), głównie na modernizację przemysłu, gospodarki rolnej i rozbudowę infrastruktury; od 1988 zaczęła się reprivatyzacja przedsiębiorstw, przejętych przez państwo po 1974. Szybkie zmiany struktury gospodarki, opartej do lat 70. na rolnictwie i eksploatacji kolonii; rozwój gospodarczy ograniczają stosunkowo słabo rozwinięty system edukacji i związany z tym widoczny brak

⁵ <http://encyklopedia.pwn.pl/haslo/4575177/portugalia-ludnosc.html> (data odczytu 15.12.2011)

⁶ <http://portugalia.rainbowtours.pl/> (data odczytu 15.12.2011)

wykwalfikowanych pracowników; usługi (głównie handel, turystyka) wytwarzają 69,2% produktu krajowego brutto, przemysł 28,3%, rolnictwo 2,5% (2007).⁷

Charakterystyczną cechą portugalskiej struktury gospodarczej jest rosnące znaczenie sektora usług. W 2007 roku leśnictwo, rolnictwo i rybołówstwo stanowiły 2,5% wartości dodanej brutto (dla porównania 24% w 1960) i 11,6% zatrudnienia. Przemysł, budownictwo, produkcja i dystrybucja energii oraz wody wyniosły 28,3% wartości dodanej brutto i 30,5% zatrudnienia. Usługi stanowiły 69,2% wartości dodanej brutto i 57,9% zatrudnienia. Poza zwiększającym się znaczeniem usług w działalności gospodarczej zarejestrowano znaczącą zmianę w strukturze przemysłu przetwórczego, który został unowocześniony, ukierunkowując działalność przemysłową na nowe sektory, z lepszym zapleczem technologicznym, o większym znaczeniu i dynamice wzrostu jak np. przemysł samochodowy, elektroniczny, farmaceutyczny i nowych technologii. Istotnym czynnikiem dla rozwoju usług jest położenie geograficzne Portugalii, jej śródziemnomorski klimat, również rozległe wybrzeże istotne dla przemysłu turystycznego.⁸

Pomimo realizowanych reform, Portugalia w dalszym ciągu zмага się z problemami strukturalnymi, wśród których wymienia się wysoki deficyt handlowy, deficyt budżetowy oraz niskie tempo wzrostu gospodarczego. Dodatkowym obciążeniem dla kondycji gospodarczej kraju, podobnie jak dla wielu innych państw europejskich, jest globalny kryzys gospodarczy, przejawiający się osłabionym popytem zewnętrznym i pogorszeniem warunków eksportu, a także trudną sytuacją najważniejszych partnerów handlowych - przede wszystkim Hiszpanii i Niemiec.⁹

1.8. Przemysł

Przemysł Portugalii skoncentrowany jest wokół dwóch głównych miast: Lizbony i Porto. Na terenie Portugalii znajdują się nieliczne, ale za to bogate złoża rud wolframu, którą wydobywa się w górach Serra de Estrela, a także pirytów, rud uranu. Mniejsze złoża dostarczają innych surowców, np.: rud żelaza, cyny i węgla kamiennego. Przemysł Portugalii to głównie gałąź przemysłu spożywczego. Kraj ten znany jest z produkcji fantastycznych win, np. Moscatel, Portwein czy Madera. Zajmuje także pierwsze miejsce na świecie w produkcji korka

⁷ <http://encyklopedia.pwn.pl/haslo/4575174/portugalia-gospodarka.html> (data odczytu 15.12.2011)

⁸ http://www.portugalia.cnvarsovia.pl/attachments/033_Broszura%20Portugalia.pdf (data odczytu 15.12.2011)

⁹ http://lisbon.trade.gov.pl/pl/portugal/article/detail,458,Gospodarka_Portugalii.html (data odczytu 15.12.2011)

dębowego. Oprócz win produkuje się tu dużo oleju roślinnego oraz oliwy. Poza przemysłem wydobywczym i spożywczym dużą rolę odgrywa w Portugalii przemysł włókienniczy, którego zakłady są rozproszone po całym kraju. Wokół Lizbony i Porto kwitną różnorakie zakłady: rafineryjne, hutnicze, stoczniowe czy samochodowe.¹⁰

1.9. Rolnictwo

Użytki rolne zajmują 45% pow. kraju (2000), w tym grunty orne i sady — 31% pow.; w północnej części Portugalii przeważają małe, kilkuhektarowe gospodarstwa rolne, w południowej — duże, kilkusethektarowe; rozwinięte sadownictwo; w dolinach rzek i na Maderze uprawa winorośli, na południu kraju — oliwek, cytrusów, figowców i migdałowców, na wyspach także — ananasów i bananów; ze zbóż uprawia się pszenicę, kukurydzę oraz ryż w dolinie Tagu i Gwadiany, ponadto ziemniaki i warzywa, zwłaszcza pomidory. Zbiór kory dębu korkowego. Hodowla słabo rozwinięta; w górach ekstensywna hodowla owiec (5,5 mln sztuk, 2002), na pozostałym obszarze trzody chlewnej i bydła. Dużą rolę odgrywa rybołówstwo, gł. przybrzeżne połowy sardynek i tuńczyków; liczne porty rybackie, największe: Setúbal, Figueira de Foz, Aveiro, Porto de Leixões.¹¹

1.10. Warunki rozwoju turystyki

Państwo to ma jedne z lepszych warunków do rozwoju turystyki co stanowi ogromny potencjał kraju. Położenie nad Oceanem Atlantyckim, łagodny klimat (słynie z niego zwłaszcza Madera), piaszczyste plaże Algarve. Są tu cenne zabytki (m.in. Lizbona, Coimbra, Porto, budowle sakralne w Alcobaca, Tomar, pałacowe w Sintrze, wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturalnego i Przyrodniczego UNESCO), interesujący folklor. Bogactwa naturalne i kulturowe również mogą przyciągnąć rzesze turystów. Portugalczycy nie zaniedbują swoich tradycji i przeszłości, której świadectwem są liczne zamki, klasztory, majestatyczne kościoły.¹²

¹⁰ <http://www.ambasadaportugalii.pl/gospodarka/przemysl-portugalii/> (data odczytu 15.12.2011)

¹¹ <http://encyklopedia.pwn.pl/haslo.php?id=4575174> (data odczytu 15.12.2011)

¹² *Ilustrowana encyklopedia Europa do A do Z*, Readers Digest, Warszawa 2010

1.11. Regiony i atrakcje turystyczne

Zróźnicowanie środowiska naturalnego oraz bogactwo zabytków, będących świadectwem wielkiego niegdyś imperium kolonialnego, pozwala na wydzielenie w Portugalii pięciu regionów turystycznych. Trzy z nich (Lizbona i okolice, Regiony Północny i Południowy) znajdują się na półwyspie, dwa pozostałe to wyspy: Madera i archipelag Azorów.¹³

LIZBONA: jest jednym z najstarszych miast na świecie. Położone jest nad ujściem rzeki Tag. Dzielnice miasta łączą labirynty brukowanych i stromych uliczek, po których kursują tramwaje i kolejka linowa. Niewątpliwym atutem miasta jest bliskość morza. Architektoniczną konsekwencją trzęsienia ziemi w 1755 r. jest stosunkowo niewielka ilość zabytków w Lizbonie. Miasto jest politycznym, gospodarczym i kulturalnym centrum kraju, głównym ośrodkiem turystycznym Portugalii.¹⁴ Najlepszym sposobem zwiedzania Portugalii jest przejażdżka żółtym tramwajem linii 28. Jednorazowy bilet kosztuje około 1,5 euro, a w czasie wycieczki można zobaczyć wszystkie znane zabytki Lizbony. Na początku droga prowadzi do dzielnicy Baixa, mija promenadę Rua Augusta i Łuk Triumfalny, a następnie wiedzie przez uliczki najstarszej dzielnicy w mieście- Alfamy. Ostatni przystanek znajduje się na 120- metrowym wzgórzu, gdzie stoi zamek Sao Jorge.¹⁵ Z zamkowego wzgórza rozciąga się panorama miasta. Nad Dolnym Miastem góruje lizbońska katedra zbudowana w 1150 r., która upamiętnia wyzwolenie miasta spod władzy Maurów. Podobnie jak większość portugalskich katedr, cechuje ją styl romański, o czym świadczy rozmiar i rodzaj zdobień. Piękny portal, ogromne rozetowe okna i dwie wieżyczki wieńczą budowlę. W środku z rozkazu króla Jana V wnętrze wykończono w stylu rokoko. Niestety po trzęsieniu ziemi niemal wszystkie zdobienia uległy zniszczeniu, a resztę przerobili restauratorzy. Do czasów obecnych zachowały się jedynie gotyckie grobowce z XIV w. oraz walący się już XIII-wieczny krużganek. Od katedry w górę prowadzi droga do zamku św. Jerzego. Prowadzi ona obok ruin rzymskiego teatru. W zamku zobaczyć można: kolorowe ogrody, tarasy, ścieżki, sadzawki i zamknięte w klatkach ptaki. Rezydencją pierwszych królów portugalskich był jednak nie sam zamek św. Jerzego, a dawny pałac Maurów. Na uwagę zasługują dwa muzea, które pełnią równocześnie funkcję muzeum i centrum kulturalnego Fundacja Calouste'a Gulbenkiana, w której można obejrzeć kolekcję sztuki antycznej i nowoczesnej, oraz Muzeum

¹³ Kruczek Z., *Europa. Geografia turystyczna*. Proksenia 2005

¹⁴ *Ilustrowana encyklopedia Europa do A do Z*, Readers Digest, Warszawa 2010

¹⁵ http://fotolizbona.pl/alfama_przewodnik_po_lizbonie,0,informacje,tramwaj_28.html (data odczytu 16.12.2011)

Sztuki Dawnej, którego jeden z działów prezentuje dzieła twórców portugalskich, drugi zaś poświęcony jest sztuce innych państw europejskich.¹⁶

Ryc.3 Panorama miasta



Źródło: http://www.mojeopinie.pl/img/zoom0/lizbona_09.jpg (data odczytu 16.12.2011)

Most i wieża Vasco da Gama Most na rzece Tag to najdłuższy most w Europie. Jego długość wynosi 16 km. Z kolei wieża Vasco da Gama jest najwyższym budynkiem w Lizbonie. Jej wysokość sięga 145 metrów, a cała konstrukcja została wzniesiona w roku 1998 na Światowe Targi Expo. Jej stalowa konstrukcja przypomina kształtem karawelę. Na wieży Vasco da Gama, na wysokości 120 metrów znajduje się taras widokowy, z którego rozciągają się zachwycające widoki na całą Lizbonę, rzekę Tag oraz most Vasco da Gama.¹⁷

¹⁶ *Lizbona – Dookoła Świata*, Przewodnik po Europie, Wyd. Pascal

¹⁷ *Lizbona – Dookoła Świata*, Przewodnik po Europie, wyd. Pascal

Ryc.4 Most Vasco da Gama



Źródło: <http://aledycha.pl/2011/01/18/10-najdluzszych-mostow-ever/> (data odczytu 16.12.2011)

Wieża Betlejemska Torre de Belém jest doskonałym przykładem XV architektury militarnej w tzw. stylu manuelińskim oraz symbolem złotego wieku odkryć i ówczesnej potęgi militarnej Portugalii. Wieża wybudowana została w latach 1515-1520. Jej zdobienia cechują dwa charakterystyczne dla tego okresu motywy: przedstawiająca kulę ziemską rozeta oraz krzyż templariuszy, którzy odegrali istotną rolę w portugalskich podbojach. Pierwotnie wieża pełniła rolę strażnicy lizbońskiego portu, była także punktem orientacyjnym dla wracających do Portugalii żeglarzy. W okresach późniejszych była wykorzystywana jako więzienia.¹⁸

¹⁸ *Najpiękniejsze zabytki Europy*, wyd. Fenix

Ryc.5 Wieża Belem

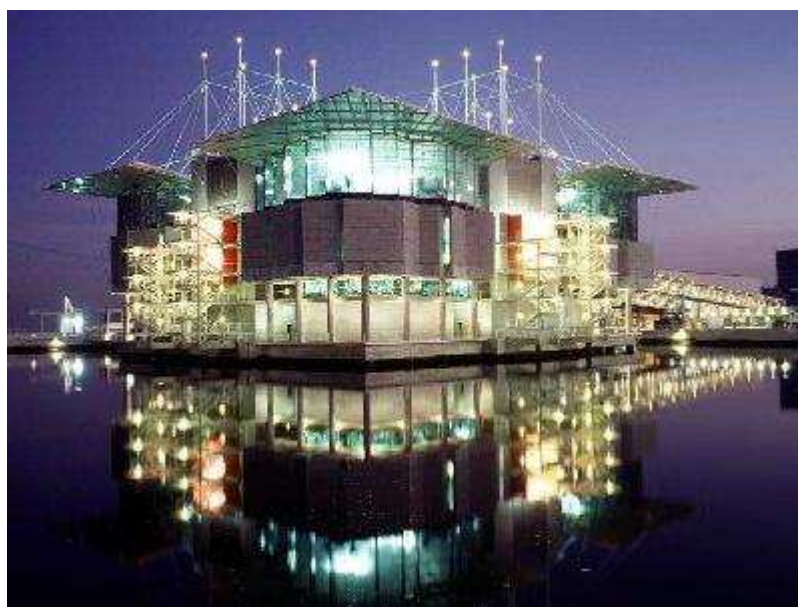


Źródło: <http://www.google.pl/images?hl=pl&q=lizbona> (data odczytu 15.12.2011)

Oceanarium w Lizbonie jest największym w Europie, w którym żyje przeszło 25 000 stworzeń morskich z całego świata. Oceanarium zostało otwarte z okazji międzynarodowych targów Expo'98, które miały miejsce w Lizbonie. Wystawa zwierząt morskich podzielona jest na cztery mniejsze akwaria, w których znajduje się fauna i flora Oceanu Atlantyckiego, Spokojnego, Indyjskiego oraz Antarktydy. W głównym zbiorniku znajdują się różne gatunki zwierząt żyjących w oceanach. Można tu z bliska przyjrzeć się jak wygląda życie na rafie koralowej. Szyby oceanarium są tak skonstruowane, że zwiedzający mają wrażenie, że spacerują po morskim dnie. Oceanarium wybudowane zostało także do celów naukowych i edukacyjnych. Można tutaj oglądać na przykład jak wylęgają się małe rekiny. Są także specjalne sale, gdzie z bliska można przyjrzeć się stadiom rozwoju morskich stworzeń np. płaszczki.¹⁹

¹⁹ http://fotolizbona.pl/oriente_przewodnik_po_lizbonie,0,informacje,oceanarium.html (data odczytu 16.12.2011)

Ryc.6 Budynek Oceanarium



Źródło: <http://www.civil.ist.utl.pt/Beteq2004/ffoto5.jpg> (data odczytu 16.12.2011)

Klasztor Hieronimitów (Mosteiro dos Jerónimos) zaczęto budować w 1502 roku za króla Manuela I jako podziękowanie za wyprawę Vasco da Gamy do Indii. Architektura klasztoru to idealny przykład charakterystycznego tylko dla Portugalii stylu manuelińskiego odznaczającego się bardzo bogatą dekoracją i misterną ornamentyką. Wielkie wrażenie wywiera również wnętrze świątyni o trzech nawach równej wysokości. Budynek upamiętnia złoty wiek portugalskich odkryć i jest symbolem portugalskiej kultury. W 1983r. budowla została wpisana na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO.²⁰

²⁰ *Najpiękniejsze zabytki Europy*, wyd. Fenix

Ryc. 7 Klasztor Hieronimitów



Źródło: http://www.tripcafe.pl/story_view.php?ID=8 (data odczytu 16.12.2011)

Sintra (miasto leżące w Regionie Lizbońskim). Sintra należy do najpiękniejszych miejsc w Portugalii, a z uwagi na serię znajdujących się tu zabytków została ona wpisana na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO. Jest to miasto szczególne nie tylko z uwagi na atrakcje architektoniczne, ale również malownicze położenie i panujący tu mikroklimat. Teren niewielkiego miasteczka otaczają wzgórza i obszary porośnięte dorodnymi lasami. Z szeregu zabytków na uwagę zasługuje przede wszystkim Stare Miasto oraz panujący nad nim Castelo dos Mauros, czyli mauretański zamek. Drugim obok zamku zabytkiem, który trzeba zobaczyć jest Palacio Nacional de Sintra – pałac królewski w centrum Starówki. Warto tu zajrzeć dla krajobrazów. Na wzgórzach wokół miasta znajduje się sporo tarasów spacerowych, gdzie można poobcować z przyrodą, nacieszyć się lasem i czystymi źródłami. Zachęcają też do wypoczynku okoliczne plaże i fantastyczne widoki. Powiedzenie mówi: "Zobaczyć cały świat, a nie widzieć Sintry, to nic nie zobaczyć". Sintra należy do ulubionych miast wypoczynku władców Portugalii. Docenili ją też znani pisarze. Hans Christian Anderson

nazwał to miasteczko "najpiękniejszym miejscem w Portugalii", a Lord Byron tytułował ją "wspaniałym Edenem".²¹

Ryc. 8 Ruiny Castelo dos Mauros



Źródło: http://www.routard.com/photos/portugal/114266-castelo_dos_mauros.htm (data odczytu 16.12.2011)

REGION PÓŁNOCNY: Region Północny obejmuje wyżynno-górzysty obszar rozciągający się na północ od szerokiej doliny rzeki Tag. Pocięty głębokimi dolinami rzek Duero, Tamega, Minho, wznosi się średnio do wysokości ok. 1000 m n.p.m. Zbocza doliny Duero na odcinku ok. 80 km, od granicy hiszpańskiej do ujścia Corgo, porastają winnice, dające obok Madery, najsłynniejsze wino portugalskie - Porto. Południowe obrzeżenie masywu tworzą zrębowe góry Serra da Estrela (1991 m n.p.m.) z dwoma stacjami sportów zimowych — Penhas da Saude i Covilha. W paśmie Serra do Gerez znajduje się park narodowy Peneda-Gerez.²² W pobliżu ujścia Duero do Atlantyku położone jest **Porto**, drugie co do wielkości miasto Portugalii. Jedna z najstarszych osad na całym półwyspie, jest dziś nowoczesnym miastem. Zwało się ono niegdyś Porto-do-Cal lub Portus Cale, co dało nazwę krajowi. W Porto jest wiele zabytków z różnych epok, w tym katedra Se (XII-XIII w.), romański kościół Cedofeita (XI w.), gotycko-barokowy kościół Św. Franciszka (wielokrotnie przebudowywany od XIII w.) oraz symbol miasta, strzelista wieża kościoła Kanoników (XVIII w.). Stare miasto w

²¹ www.lovetotravel.pl (data odczytu 16.12.2011)

²² <http://www.atrakcje-turystyczne.com/europa/portugalia/> (data odczytu 16.12.2011)

Porto wpisane jest na listę światowego dziedzictwa UNESCO. Jest miejscem, gdzie produkuje się wino porto.²³

Poza Porto, do najciekawszych miast regionu należy zaliczyć miasta: **Braga** jedno z najstarszych miast Portugalii. Aby poczuć urok miasta, należy się udać do malowniczego barokowego centrum. Wyrasta tu prezentująca styl romański Katedra Sé (z XI w.). Obok niej można podziwiać Antigo Paço Episcopal (Pałac Arcybiskupów) z otaczającym go ogrodem Santa Barbara. Nie można także pominąć wieży Torre de Menagem i pałaców: Câmara Municipal, Palácio dos Bicaínhos, Palácio do Raio. Aby poczuć religijność Bragi, warto udać się do Bom Jesus do Monte (kościół leżący 5 km od Bragi). Wznosi się on na wzgórzu, a prowadzą do niego barokowe schody ze stacjami pasyjnymi.²⁴

Coimbra była pierwszą stolicą Portugalii. Położone jest nad rzeką Mondego, która nazywana jest Rio dos Poetas - Rzeką Poetów. Coimbra nazywana jest studenckim miastem. Urok i klimat miasta tworzony jest przede wszystkim przez jeden z najstarszych w Europie uniwersytetów, górujących nad miastem. Uniwersytet założony został przez króla Dionizego w 1290 roku, liczy już 720 lat. Symbolem Uniwersytetu jest wieża z dzwonnica. Jest ona widoczna z każdego punktu w mieście. Barokowa Biblioteka Joanina na Uniwersytecie w Coimbrze to zbiór 300 tysięcy książek stojących w połączonych szafach z egzotycznych gatunków drewna. Nazwana jest imieniem swego fundatora, króla Jana V. Coimbra dzieli się na Dolne Miasto i Górne Miasto. Na szczyt wzgórza wiedzie labirynt stromych uliczek i kamiennych schodków. W Górnym Mieście, niedaleko Uniwersytetu znajduje się romańska katedra Sé Velha. Druga katedra Coimbrzy nosi nazwę Sé Nova i została wzniesiona przez Jezuitów w 1598 roku.²⁵

²³ *Ilustrowana encyklopedia Europa do A do Z*, Readers Digest, Warszawa 2010

²⁴ <http://www.portugalia.net/Braga.php> (data odczytu 16.12.2011)

²⁵ http://fotoportugalia.pl/beira_przewodnik_po_portugalii,0,informacje,coimbra.htm (data odczytu 16.12.2011)

Ryc.9 Uniwersytet w Coimbrze



Źródło: http://fotoportugalia.pl/zdjecie,portugalia,uniwersytet_w_coimbrze,287.html (data odczytu 16.12.2011)

Tomar to niewielkie miasteczko położone na północnym krańcu krainy Estremadura. Miasto zostało założone w 1157 roku przez pierwszego wielkiego mistrza zakonu templariuszy w Portugalii - Gualdima Paisa. Nad miastem góruje potężny kompleks XII-wieczny zamek mieszczący Convento de Cristo (Klasztor Zakonu Chrystusa). Dzisiaj jest on wizytówką miasta i wpisany jest na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO. Budowa zamku trwała przez niemal czterysta lat. Można tu odnaleźć ślady stylów architektonicznych: od romańskich murów, przez gotyckie sklepienia do renesansowych krużganków i obfitości manuelińskich zdobień.²⁶

Na mapie Portugalii szczególne miejsce zajmuje sanktuarium maryjne w **Fatimie**. Miejscem pielgrzymek są tu tzw. Łąki Fatimy, gdzie w 1917 r. trójce pasterzy kilkakrotnie objawiła się postać Matki Boskiej Różańcowej. Obecnie wokół bazyliki, wzniesionej w północnej części kotliny, znajdują się liczne hotele, pensjonaty, sanatoria, szpitale służące obsłudze pielgrzymów. Sanktuarium fatimskie to ogromna neobarokowa bazylika z 65-metrową wieżą. Kościół zbudowany jest z białego wapienia i ozdobiony posągami świętych. Niedaleko

²⁶ http://fotoportugalia.pl/estremadura_przewodnik_po_portugalii,0,informacje,tomar.htm (data odczytu 16.12.2011)

bazyliki, w miejscu gdzie objawiła się Matka Boska, stoi niewielka kaplica Capela das Apariçoes. Znajduje się tam figura Matki Boskiej z Fatimy.²⁷

Ryc.10 Sanktuarium Maryjne w Fatimie



Źródło: <http://portugalialast minute.wordpress.com/fatima/> (data odczytu 15.12.2011)

REGION POŁUDNIOWY: Południową część Portugalii zajmuje płaskowyż Algarve (z arab. al-Gharb = zachód), wyżynno-górzysty obszar będący przedłużeniem hiszpańskich gór Sierra Morena. Na zachodzie wznosi się nad nim masyw Serra de Monchique (902 m n.p.m.), obfitujący w termalne źródła i pokryty bujną roślinnością. Południowe partie Algarve przechodzą łagodnie w pagórkowaty obszar Barrocal, u stóp którego na przestrzeni ok. 160 km ciągnie się pas nizin nadbrzeżnych, w części wschodniej wydmowo-lagunowych (Barlavento), a w zachodniej urwistych i stromych (Sotavento). Region ten, oddzielony przez wieki od reszty kraju, zachował odrębny charakter bliższy kulturze muzułmańskiej niż europejskiej. Białe mury orientalnej zabudowy, zatopione w zieleni podzwrotnikowych roślin, silnie kontrastują z błękitem nieba i oceanu oraz czarno-ceglasto-żółtym wybrzeżem. W tej bogatej scenerii, pod koniec lat sześćdziesiątych, wybudowano ciąg nowoczesnie

²⁷ http://fotoportugalia.pl/estremadura_przewodnik_po_portugalii,0,informacje,fatima.html (data odczytu 16.12.2011)

zagospodarowanych kąpielisk morskich, które skupiają ok. 25% bazy hotelowej Portugalii. Największe z nich, to: Albufeira i Praia da Rocha oraz Monte Gordo, Tavira, Faro, Lagos, Portimao.²⁸

Faro leży u ujścia Ria. Na wybrzeżu powstał na powierzchni 170 km kw park narodowy. Miejsce to jest ważnym punktem postojowym w wiosennej i jesiennej wędrówce ptaków z północy kontynentu do Afryki. W XVIII-wiecznej Arco da Vila (bramie miejskiej) zachował się łuk z XI wieku, który jest pamiątką pochodzącą z czasów Maurów. Na starym mieście znajduje się katedra, która jest pierwszym kościołem chrześcijańskim w Faro. Spacer przez nową część miasta może zaprowadzić nas do Igreja do Carmo, kościoła z Kaplicą Kości (Capela dos Ossos) – na ścianach której znajduje się ponad 1200 kości i czaszek. Museu Municipal – muzeum gminne mieści się w dawnym klasztorze i zachęca do zwiedzenia kolekcji miejscowych znalezisk archeologicznych. Na uwagę zasługuje rzymska mozaika z III w., przedstawiająca głowę Neptuna. Museu Maritimo w porcie w Faro zachęca do zobaczenia modeli wielu okrętów.²⁹

Albufeira jest jednym z najważniejszych regionów turystycznych Algarve. Z biegiem lat z miasteczka rybackiego zmieniło się w miejscowość wypoczynkową. Jest również znaczącym ośrodkiem kulturowym regionu, odbywa się tu większa część imprez wybrzeża. W Albufeirze znajduje się marina, pola golfowe, hotele i apartamenty, które co roku przyciągają tysiące turystów. Nazwa miasta pochodzi od arabskiego „Albuheira” co oznacza zatokę.³⁰

²⁸ <http://www.atrakcje-turystyczne.com/europa/portugalia/> (data odczytu 16.12.2011)

²⁹ <http://www.e-algarve.pl/index.php/Faro/Faro/Faro/menu-id-56.html> (data odczytu 16.12.2011)

³⁰ <http://www.e-algarve.pl/index.php/Region-Albufeira/Albufeira/menu-id-77.html> (data odczytu 16.12.2011)

Ryc. 11 Plaża da Rocha



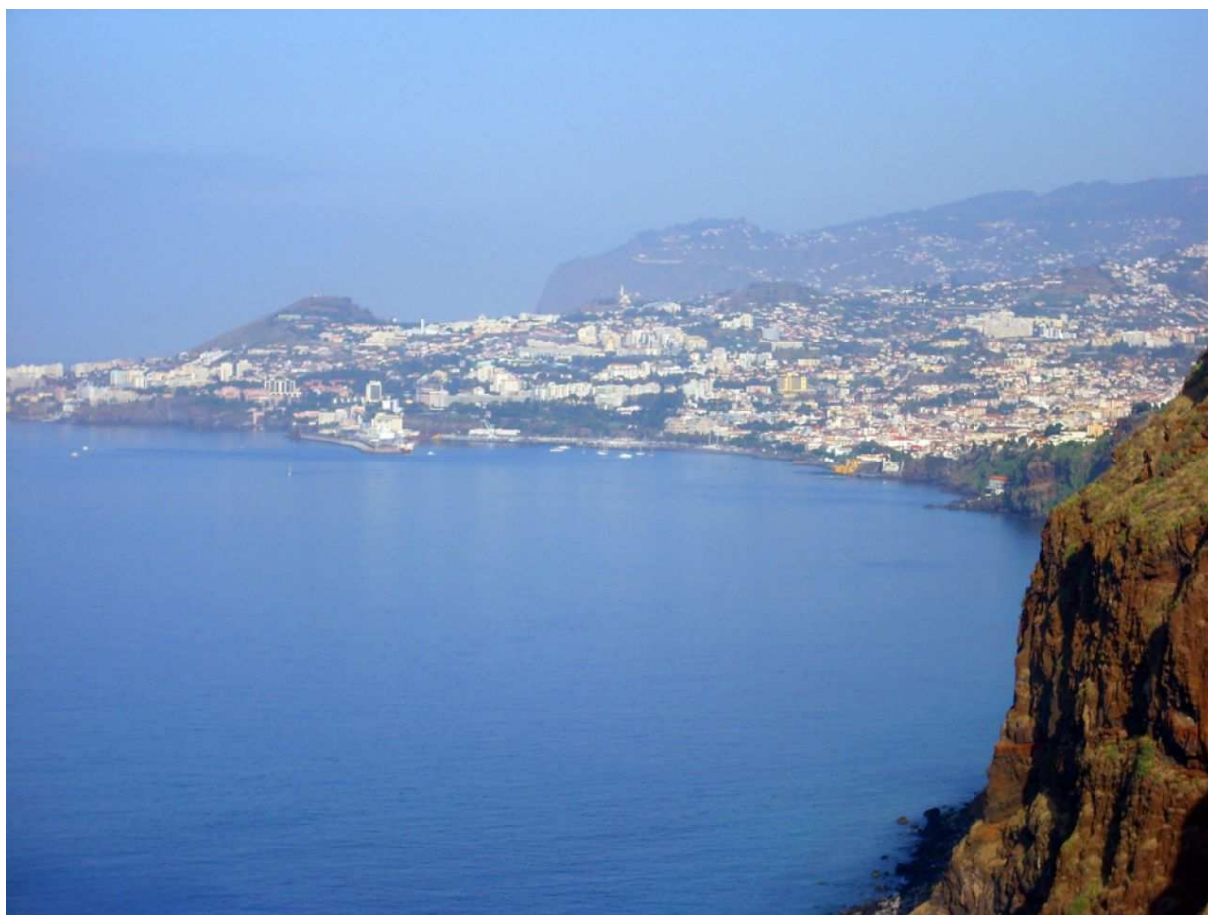
Źródło: <http://algarve.net.pl/zdjecia/0036-praia-da-rocha/> (data odczytu 16.12.2011)

MADERA: archipelag pochodzenia wulkanicznego. Licząca 739 km² powierzchni, leży na Atlantyku niedaleko północno-zachodnich wybrzeży Afryki, w odległości ok. 1000 km od brzegów Portugalii. Towarzyszy jej kilka niewielkich wysepek (Porto Santo, Desertas) o łącznej powierzchni 60 km². Wulkaniczne góry (najwyższy szczyt Pico Ruivo 1846 m n.p.m.), strome bazaltowe wybrzeża, tropikalno-śródziemnomorska roślinność, a zwłaszcza zadrzewienie, w którym oprócz sosen i świerków występują palmy, araukarie, bambusy, eukaliptusy, wawrzyny nadają wyspie szczególne walory krajobrazowe. Tej wielkiej gamie drzew towarzyszy łagodny klimat, przy średniej temperaturze zimy 15-16°C, a lata 22-23°C. Madera, nazywana „Perłą Atlantyku”, to drugi po Algarve region wypoczynkowy Portugalii. Miejscowości kąpieliskowe - Funchal (ważny port lotniczy i morski) oraz Agua de Pena i

Porto Santo. Posiada bogatą roślinność podzwrotnikową, lasy wawrzynowe zostały wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO.³¹

Funchal stolica wyspy z pięknymi rezydencjami i ogrodami opadającymi w kierunku oceanu. Liczne przykłady architektury kościelnej: katedra z manuelskim pulpitem, kościoły: Carmo Santa Maria Maior (z barokową fasadą), Sao Paulo, Sao Pedro z pięknymi kafelkami, klasztor Santa Clara. Na uwagę zasługują następujące przykłady architektury świeckiej: Paços do Concelho, budynek Urzędu Celnego, Pałac-forteca Sao Lourenço oraz forty: Pico i Sao Tiago.³²

Ryc. 12 Madera



Źródło: <http://www.adriatyk.multita.com.pl/r4,254,wyspa-madera,portugalia.htm> (data odczytu 17.12.2011)

³¹ http://www.mojewakacje.pl/przewodniki.php?pans_id=14&id=142 (data odczytu 17.12.2011)

³² Ibidem (data odczytu 17.12.2011)

AZORY: 1300 km od zachodniego wybrzeża Portugalii, leży dziewięć wulkanicznych wysp tworzących Archipelag Azorów znanych ze swojej niezwyklej scenerii, bujnej roślinności i spokojnego stylu życia mieszkańców. Niegdyś dzikie i niedostępne, są dziś popularnym celem miłośników turystyki pieszej i żeglowania. Na wyspach zachowały się liczne kratery wulkaniczne w większości wypełnione przez jeziora, gorące źródła oraz niewielkie gejzery. Najwyższym szczytem archipelagu jest wulkan Pico (2351 m n.p.m.). Na Azorach przeważa roślinność śródziemnomorska, stoki gór pokrywają zarośla makki, kasztany, wawrzyny. Na wyspach panuje klimat oceaniczny o ciepłych latach i bardzo łagodnych zimach. Urodzajne gleby i doskonały klimat stworzyły korzystne warunki do uprawy takich roślin, jak: herbata, winna latorośl, ananasy, cytrusy. Archipelag Azorów rozpościera się na długości 650 km i dzieli na trzy grupy. Na wschodzie znajdują się Santa Maria i São Miguel, największa z wysp, na której leży stolica regionu Ponta Delgada. Głównymi miastami środkowej grupy pięciu wysp są Horta na Faial, popularny port przestankowy dla jachtów przepływających Atlantyk, oraz Angra do Heroísmo na Terceirze, uroczne historyczne miasto.³³

Ryc. 13 Stożek wulkanu Pico



Źródło: <http://www.kuchnianadatlantykiem.com/2009/09/azory-pico-pinik-pod-wulkanem.html> (data odczytu 17.12.2011)

³³ <http://www.odyssei.com/pl/travel-tips/4756.html> (data odczytu 17.12.2011)

1.12. Dostępność komunikacyjna

Infrastruktura drogowa: sieć dróg składa się z autostrad, dróg głównych, lokalnych, krajowych i miejskich o łącznej długości 22 000 km. Nowoczesna sieć autostrad, zbudowana w ciągu ostatnich 10 lat ma łączną długość 2 500 km.

Infrastruktura kolejowa: Portugalia posiada ok. 3 600 km sieci kolejowej zapewniając połączenia między północą a południem, wzdłuż wybrzeża oraz wewnątrz kraju. Gęstość tej sieci jest większa w regionach o dużej koncentracji ludności.

Infrastruktura lotnicza: w Portugalii znajduje się łącznie 14 lotnisk. Na kontynencie najważniejszymi międzynarodowymi portami lotniczymi są Lizbona, Porto i Faro. Planowana jest budowa lotniska w rejonie Lizbony. W regionach autonomicznych występuje większa ilość lotnisk. Autonomiczny Region Azorów posiada 9 lotnisk, a Autonomiczny Region Madery 2. Narodowa linia lotniczą jest TAP.

Infrastruktura śródlądowa i morska: na kontynencie istnieje 9 głównych portów Viana do Castelo i Leixoes w Regionie Północnym; Aveiro i Figueira da Foz w Centrum; Lizbona i Setubal w regionie Lizbony; Sines w regionie Alentejo; oraz Faro i Portimao w regionie Algarve. Autonomiczny Region Azorów posiada 5 portów, a Autonomiczny Region Madery 3. Infrastruktura portowa wykorzystywana jest głównie do przewozów towarów, szczególnie w przypadku portów w Sines (43% w 2007r), Leixoes (21%) i Lizbonie (20%).³⁴

1.13. Baza noclegowa

Baza noclegowa Portugalii liczy ok. 900 tys. miejsc, przy czym największy udział mają campingi – 30%. Hotele posiadające ponad 300 tys. miejsc noclegowych to w większości obiekty pięcio-, cztero- i trzygwiazdkowe. Odpowiednikiem hiszpańskiego „paradores”, są w Portugalii „pousadas”, luksusowe zajazdy zlokalizowane przeważnie w obiektach zabytkowych, a będących w gestii państwa.³⁵

³⁴ http://www.portugalia.cnvarsovia.pl/attachments/033_Broszura%20Portugalia.pdf (data odczytu 16.12.2011)

³⁵ <http://www.portugalia.xmc.pl/index.php?name=News&sid=1&file=article&pageid> (data odczytu 20.12.2011)

Tab.1 Liczba obiektów zbiorowego zakwaterowania ze względu na rodzaj i region, 2007

REGIONY	SUM A	HOTE LE	HOTELE- APARTAME NTY	MIESZKA NIA DO WYNAJĘ CIA	OŚRODKI TURYSTYC ZNE	MOTE LE	SCHRONI SKA	ZAJAZ DY	PENSJON ATY
PORTUGA LIA	2031	634	134	197	28	22	42	100	874
KONTYNE NT	1763	547	90	164	28	22	39	75	798
PÓŁNOC	461	172	4	10	1	8	10	27	274
CENTRU M	427	155	6	8	0	7	9	24	218
REGION LIZBOŃS KI	306	139	12	5	2	1	3	11	133
ALENTEJ HO	154	35	5	7	2	1	15	6	83
ALGAVRE	415	91	63	134	23	5	2	7	90
AZORY	81	36	8	7	0	0	2	2	26
MADERA	187	51	36	26	0	0	1	23	50

Opracowanie własne na podstawie: *ine.pt- Instituto Nacional de Estatistica, Tourism Statistics 2008* (data odczytu 20.12.2011)

W Portugalii jest 2 031 sklasyfikowanych obiektów noclegowych. Najwięcej jest pensjonatów (874), następnie hoteli (634), oraz mieszkań do wynajęcia (197). Najwięcej hoteli znajduje się w Regionie Północnym (172) oraz Regionie Centralnym (155). Pensjonaty (które stanowią ok. 40% całkowitej bazy noclegowej) znajdują się w: Regionie Północnym (274), Regionie Centralnym (218), Regionie Lizbońskim (133). Najmniej w całej Portugalii jest: moteli (22) oraz ośrodków turystycznych (28) - na wyspach nie występują. Na Azorach dominują hotele, które stanowią prawie 50% całości bazy noclegowej, a dalej pensjonaty (26). Na Maderze najwięcej jest hoteli (51) oraz pensjonatów (50).

Tab.2 Liczba gości korzystająca z obiektów noclegowych

III.12.3 - Hóspedes segundo a categoria dos estabelecimentos

III.12.3 - Guests according to the type of establishment

Unidade: milhares

Unit: thousands

	Total geral	Hoteis	Hoteis- apartamentos	Apartamentos turísticos	Aldeamentos turísticos	Motéis	Pousadas	Estalagens	Pensões
Portugal									
1990	7 330	3 952	578	442	258	55	210	147	1 688
1995	8 021	4 520	873	515	264	40	199	152	1 458
2000	10 317	6 229	1 005	708	275	132	267	192	1 509
2005	11 469	7 167	1 167	666	273	132	258	250	1 557
2006	12 377	7 880	1 212	689	278	155	257	273	1 633
2007	13 366	8 556	1 284	723	268	206	258	278	1 793
2008	13 456	8 636	1 282	751	306	250	254	279	1 698
2009	12 928	8 358	1 197	713	304	304	237	251	1 564
	Grand total	Hotels	Apartment hotels	Tourist apartments	Tourist villages	Motels	Lodging houses	Inns	Boarding houses

© INE, I.P., Portugal, 2010. Informação disponível até 30 de Setembro de 2010. Information available till 30th September, 2010.

Źródło: *ine.pt- Instituto Nacional de Estatistica, Statistical Yearbook of Portugal 2009*
(data odczytu 20.12.2011)

Tab.3 Wskaźnik działalności hoteli

III.12.1 - Indicadores de hotelaria

III.12.1 - Hotel activity indicators

	Estada média no estabelecimento				Taxa de ocupação-cama (líquida)			
	Total	Hoteis	Pensões	Outros estabelecimentos	Total	Hoteis	Pensões	Outros estabelecimentos
	N.º de noites				%			
Portugal								
1990	3,2	2,8	2,2	5,5	39,3	45,1	25,6	38,6
1995	3,5	2,8	2,2	5,9	38,0	40,9	21,0	44,7
2000	3,6	2,9	2,2	5,3	42,2	47,3	22,9	44,8
2005	3,1	2,6	2,2	4,9	39,1	41,8	23,7	42,1
2006	3,0	2,6	2,2	4,7	40,8	45,1	24,9	41,8
2007	3,0	2,6	2,1	4,6	43,0	47,6	26,7	40,5
2008	2,9	2,5	2,2	4,4	41,3	44,6	27,1	39,3
2009								
Portugal	2,8	2,4	2,2	4,2	38,3	40,5	26,5	39,7
Continente	2,6	2,2	2,1	4,0	36,7	39,3	25,8	37,6
Norte	1,7	1,8	1,9	1,4	30,9	34,7	20,2	37,8
Centro	1,8	1,8	1,9	1,7	27,9	31,6	20,0	24,6
Lisboa	2,2	2,1	2,5	2,4	41,7	42,8	42,7	33,1
Alentejo	1,7	1,6	1,6	2,0	29,3	33,6	22,8	30,1
Algarve	4,7	3,9	2,6	5,5	40,9	45,9	28,0	39,4
R. A. Açores	3,1	3,0	2,7	4,4	32,2	33,5	25,0	29,3
R. A. Madeira	5,2	4,9	4,3	5,8	52,3	52,2	37,5	55,9
	Average stay on the establishment				Net Bed-occupation rate			
	Total	Hotels	Boarding houses	Other establishments	Total	Hotels	Boarding houses	Other establishments
	No. of nights				%			

© INE, I.P., Portugal, 2010. Informação disponível até 30 de Setembro de 2010. Information available till 30th September, 2010.

Źródło: *ine.pt- Instituto Nacional de Estatística, Statistical Yearbook of Portugal 2009*
(data odczytu 20.12.2011)

Analizując powyższe tabele zauważyć można, że na przestrzeni dziesięciu lat, goście zatrzymują się średnio na 3 noce. Najwyższy stopień wykorzystania miejsc noclegowych odnotowano na Maderze. Biorąc pod uwagę rodzaj obiektu hotelowego najwyższe obłożenie zauważalne jest w hotelach. Można zauważyć rozwój sektora bazy noclegowej oraz liczbę osób korzystających z obiektów.

ROZDZIAŁ 2

RYNEK RECEPCJI TURYSTYCZNEJ

2.1. Rynek Portugalii jako część regionu oraz subregionu w międzynarodowym ruchu turystycznym

Według regionalizacji Światowej Organizacji Turystyki (UNWTO) Portugalia należy do regionu Europy, subregionu Południowego/Śródziemnomorskiego. Jest to obszar na którym odnotowuje się najwyższy wskaźnik przyjazdów.

Tab.4 Międzynarodowe przyjazdy turystyczne (regiony i subregiony)

	International Tourist Arrivals (million)							Market share (%)	Change (%)		Average annual growth (%)
	1990	1995	2000	2005	2008	2009	2010*	2010*	09/08	10*/09	'00-'10*
World	435	528	675	798	917	882	940	100	-3.8	6.6	3.4
Advanced economies¹	296	334	417	453	495	474	498	53.0	-4.3	5.1	1.8
Emerging economies¹	139	193	257	345	421	408	442	47.0	-3.2	8.3	5.6
By UNWTO regions:											
Europe	261.5	304.1	385.6	439.4	485.2	461.5	476.6	50.7	-4.9	3.3	2.1
Northern Europe	28.6	35.8	43.7	57.3	60.8	57.7	58.1	6.2	-5.1	0.8	2.9
Western Europe	108.6	112.2	139.7	141.7	153.2	148.6	153.7	16.3	-3.0	3.4	1.0
Central/Eastern Europe	33.9	58.1	69.3	8.5	100.0	90.2	95.1	10.1	-9.9	5.4	3.2
Southern/Mediter. Eu.	90.3	98.0	133.0	153.0	171.2	165.1	169.7	18.1	-3.6	2.8	2.5
Asia and the Pacific	55.8	82.0	110.1	153.6	184.1	180.9	203.8	21.7	-1.7	12.7	6.3
North-East Asia	26.4	41.3	58.3	85.9	100.9	98.0	111.6	11.9	-2.9	13.8	6.7
South-East Asia	21.2	28.4	36.1	48.5	61.8	62.1	69.6	7.4	0.5	12.1	6.8
Oceania	5.2	8.1	9.6	11.0	11.1	10.9	11.6	1.2	-1.7	6.1	1.9
South Asia	3.2	4.2	6.1	8.1	10.3	9.9	11.1	1.2	-3.6	11.9	6.2
Americas	92.8	109.0	128.2	133.3	147.8	140.6	149.8	15.9	-4.9	6.4	1.6
North America	71.7	80.7	91.5	89.9	97.7	92.2	98.2	10.5	-5.7	6.6	0.7
Caribbean	11.4	14.0	17.1	18.8	20.1	19.5	20.1	2.1	-2.8	3.0	1.6
Central America	1.9	2.6	4.3	6.3	8.2	7.6	7.9	0.8	-7.4	3.8	6.2
South America	7.7	11.7	15.3	18.3	21.8	21.3	23.5	2.5	-2.3	9.7	4.4
Africa	14.8	18.9	26.5	35.4	44.4	46.0	49.4	5.2	3.7	7.3	6.4
North Africa	8.4	7.3	10.2	13.9	17.1	17.6	18.7	2.0	2.5	6.2	6.2
Subsaharan Africa	6.4	11.6	16.2	21.5	27.2	28.4	30.7	3.3	4.4	8.0	6.6
Middle East	9.6	13.7	24.1	36.3	55.2	52.9	60.3	6.4	-4.3	14.1	9.6

Source: World Tourism Organization (UNWTO) ©

(Data as collected by UNWTO, June 2011)

¹ Based on the classification by the International Monetary Fund (IMF), see Statistical Appendix at www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2011/01.

Źródło: UNWTO Tourism Highlights 2011 (data odczytu 29.11.2011)

Turystyka jest jednym z największych i najszybciej rozwijających się sektorów gospodarki na świecie. Analizując powyższą tabelę widać wyraźnie, tendencje wzrostową w międzynarodowym ruchu turystycznym. W roku 1990 odnotowano 435 mln turystów międzynarodowych, a w 2010 roku 940 mln przyjazdów turystów międzynarodowych. Oznacza to 3,4% wzrost. Na przełomie dwudziestu lat zauważyć można systematyczny wzrost przyjazdów. Wyjątkiem jest rok 2009 w którym to nastąpił spadek o -3,8% w porównaniu z rokiem poprzednim. Było to spowodowane światowym kryzysem finansowym.

Region europejski notuje systematyczny wzrost liczby przyjazdów. W porównaniu do reszty subregionów w Regionie europejskim Południowy/Śródziemnomorski zajmuje pierwsze miejsce jeśli chodzi o liczbę przyjazdów zagranicznych (169,7), stanowi to 36% przyjazdów do Europy i 51% na świecie. Subregion ten charakteryzuje się atrakcyjnym położeniem oraz śródziemnomorskim klimatem.

2.2. Przyjazdy turystów zagranicznych do Portugalii

W poniższej tabeli przedstawione są dane na temat przyjazdów turystów zagranicznych do poszczególnych państw w Europie. Dane dotyczą lat 2008-2010.

Tab. 5 Międzynarodowe przyjazdy do Europy

Major destinations		International Tourist Arrivals						International Tourism Receipts			
		(1000)			Change (%)		Share (%)	(US\$ million)			Share (%)
Series¹		2008	2009	2010*	09/08	10*/09	2010 *	2008	2009	2010*	2010*
Europe		485,193	461,509	476,551	-4.9	3.3	100	471,797	410,932	406,251	100
Albania	TF	1,330	1,775	2,229	33.5	25.6	0.5	1,720	1,816	1,626	0.4
Andorra	TF	2,059	1,830	1,808	-11.1	-1.2	0.4	..	..	..	..
Austria	TCE	21,935	21,355	22,004	-2.6	3.0	4.6	21,587	19,404	18,663	4.6
Azerbaijan	TF	1,409	1,430	1,495	1.5	4.5	0.3	190	353	621	0.1
Belgium	TCE	7,165	6,814	7,217	-4.9	5.9	1.5	11,762	9,970	10,287	2.5
Bulgaria	TF	5,780	5,739	6,047	-0.7	5.4	1.3	4,204	3,728	3,637	0.9
Croatia	TCE	9,415	9,335	..	-0.9	..	..	10,971	8,898	8,268	2.0
Cyprus	TF	2,404	2,141	2,173	-10.9	1.5	0.5	2,737	2,162	2,183	0.5
Czech Rep	TCE	6,649	6,032	6,334	-9.3	5.0	1.3	7,207	6,478	6,671	1.6
Denmark	TF	9,016	8,547	9,097	-5.2	6.4	1.9	6,242	5,673	5,476	1.4
Estonia	TF	1,970	1,900	2,120	-3.6	11.6	0.4	1,189	1,090	1,071	0.3
Finland	TF	3,583	3,423	3,670	-4.5	7.2	0.8	3,208	2,820	2,809	0.7
France	TF	79,218	76,824	76,800	-3.0	0.0	16.1	56,573	49,398	46,319	11.4
Georgia	VF	1,290	1,500	2,033	16.3	35.5	0.4	447	476	659	0.1
Germany	TCE	24,886	24,223	26,875	-2.7	10.9	5.6	39,912	34,650	34,675	8.5
Greece	TF	15,939	14,915	15,007	-6.4	0.6	3.1	17,114	14,506	12,741	3.1
Hungary	TF	8,814	9,058	9,510	2.8	5.0	2.0	5,935	5,631	5,381	1.3
Ireland	TF	8,026	7,189	..	-10.4	..	..	6,294	4,890	4,077	1.0
Israel	TF	2,572	2,321	2,805	-9.8	20.8	0.6	4,279	3,741	4,768	0.9
Italy	TF	42,734	43,239	43,626	1.2	0.9	9.2	45,727	40,249	38,786	9.5
Kazakhstan	TF	3,447	3,118	3,393	-9.5	8.8	0.7	1,012	963	1,005	0.2
Kyrgyzstan	TF	2,435	2,147	..	-11.9	..	..	515	459	..	0.1
Latvia	TF	1,685	1,323	1,373	-21.5	3.8	0.3	803	723	640	0.2
Malta	TF	1,291	1,182	1,332	-8.4	12.7	0.3	950	881	1,068	0.2
Netherlands	TCE	10,104	9,921	10,883	-1.8	9.7	2.3	13,342	12,368	13,062	3.2
Norway	TF	4,347	4,346	4,767	0.0	9.7	1.0	4,911	4,204	4,779	1.0
Poland	TF	12,960	11,890	12,470	-8.3	4.9	2.6	11,768	9,011	9,446	2.3
Portugal	TCE	6,962	6,439	6,865	-7.5	6.6	1.4	10,943	9,635	10,090	2.5
Russian Federation	TF	21,566	19,420	20,271	-10.0	4.4	4.3	11,795	9,319	8,985	2.2
Slovakia	TCE	1,767	1,298	1,327	-26.5	2.2	0.3	2,589	2,336	2,233	0.6
Slovenia	TCE	1,940	1,803	1,844	-7.0	2.2	0.4	2,820	2,511	2,311	0.6
Spain	TF	57,192	52,178	52,677	-8.8	1.0	11.1	61,628	53,177	52,525	12.9
Sweden	TCE	4,555	4,678	4,951	2.7	5.8	1.0	11,206	10,261	11,079	2.5
Switzerland	THS	8,608	8,294	8,628	-3.7	4.0	1.8	14,401	13,789	14,841	3.7
Turkey	TF	24,994	25,506	27,000	2.0	5.9	5.7	21,951	21,250	20,807	5.1
Ukraine	TF	25,449	20,798	21,203	-18.3	1.9	4.4	5,768	3,576	3,788	0.9
United Kingdom	TF	30,142	28,199	28,133	-6.4	-0.2	5.9	36,028	30,149	30,400	7.5

Source: World Tourism Organization (UNWTO) ©

(Data as collected by UNWTO, June 2011)

¹ See note on page 7

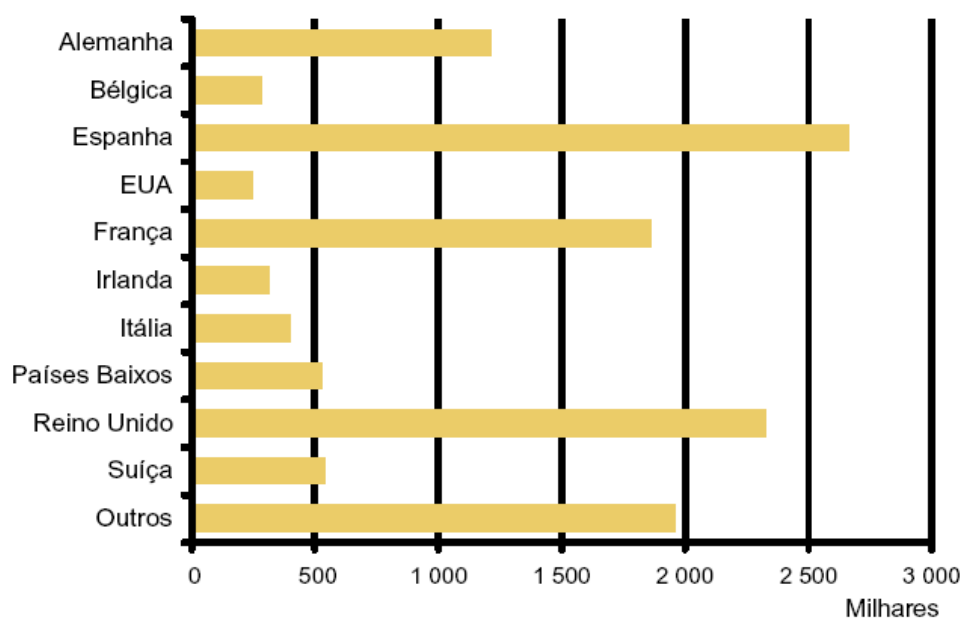
Źródło: UNWTO Tourism Highlights 2011 (data odczytu 29.11.2011)

W 2008 roku Portugalię odwiedziło 6,9 mln turystów; w roku 2009 było ich 6,4 mln; daje to - 7,5% spadek. Sytuację tę należy wiązać z ogólnym spadkiem wielkości przyjazdowego ruchu turystycznego na świecie co było spowodowane kryzysem finansowym. W roku 2010 sytuacja wygląda korzystniej niż w roku ubiegłym. Porównując te lata zauważyć można 6,6% wzrost przyjazdów. Portugalię odwiedziło wtedy 6,8 mln turystów.

2.3.Kierunki z których przyjeżdżają turyści

Wyk.1 Kierunki z których przyjeżdżają turyści, 2007

Figura 4 – Entradas de Turistas não Residentes, por países de residência - 2007



Źródło: ine.pt- Instituto Nacional de Estatística, Tourism Statistics 2007
(data odczytu 17.12.2011)

Według danych UNWTO w 2007 roku Portugalię odwiedziło ok. 12 mln turystów. Większa część przyjechała z Europy. Powołując się na dane Narodowego Instytutu Statystyki Portugalii najwięcej turystów przyjeżdża z Hiszpanii 2,6 mln osób. Wynika to m.in. z sąsiedztwa obu tych państw oraz łatwego przemieszczania się pomiędzy tymi krajami. Na drugim miejscu turyści z Wielkiej Brytanii tj. 2,3 mln odwiedzających. Na kolejnych miejscach uplasowali się turyści z Francji i Niemiec z liczbą odwiedzających 1,8 mln oraz 1,2 mln. Pozostałe kraje z których przyjeżdżają turyści do Portugalii to m.in. Holandia, Szwajcaria, Włochy, Irlandia, Stany Zjednoczone i Belgia.

Tab.6 Procentowy udział poszczególnych państw w turystyce przyjazdowej do Portugalii, 2008

Portugal		%
1º	Reino Unido	19,9
2º	España / Espanha	18,3
3º	Alemania / Alemanha	10,9
4º	Francia / França	8,0
5º	Italia / Itália	5,4
6º	Países Bajos / Países Baixos	5,2
7º	EEUU / EUA	3,4
8º	Brasil	4,4
9º	Irlanda	2,7
10º	Bélgica	2,3

Źródło: ine.pt- Instituto Nacional de Estatística, *The Iberian Peninsula in figures 2009*
(data odczytu 17.12.2011)

Tab. 7 Procentowy udział poszczególnych państw w turystyce przyjazdowej do Portugalii, 2009 rok

Portugal		%
1º	Espanha / España	22,4
2º	Reino Unido	16,5
3º	Alemanha / Alemanha	11,1
4º	França / Francia	9,2
5º	Itália / Italia	5,4
6º	Países Baixos / Países Bajos	5,0
7º	Brasil	4,5
8º	EUA / EEUU	3,9
9º	Irlanda	2,5
10º	Bélgica	2,4

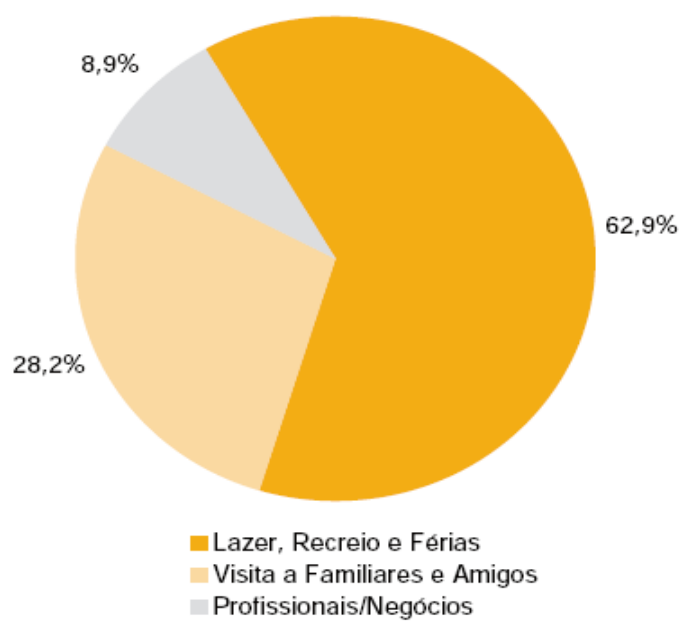
Źródło: ine.pt- Instituto Nacional de Estatística, *The Iberian Peninsula in figures 2010*
(data odczytu 17.12.2011)

Analizując dane przedstawione w tabeli nr 6, 7, 65, można zauważyć, iż w 2008 roku najwięcej turystów przyjechało z Wielkiej Brytanii (stanowiło to 19,9% wszystkich przyjazdów do Portugalii w tym roku), następnie Hiszpanii, Niemiec i Francji. Porównując te dane z poprzednim rokiem odnotować można „zamianę miejsc” pomiędzy Hiszpanią (która uplasowała się na drugiej pozycji), a Wielką Brytanią zajmującą pierwsze miejsce w 2008 roku. Analogicznie Francja i Niemcy, gdzie Niemcy zajmują trzecią pozycję (10,9% udział w przyjazdach), a Francja czwartą (8%). W 2008 roku w zestawieniu pojawiła się Brazylia (4,4% przyjazdów do Portugalii). W roku 2009 na pozycję lidera powróciła Hiszpania odnotowując 4% wzrost w porównaniu z rokiem poprzednim. Na drugim miejscu Wielka Brytania (16,5%), a dalej Niemcy i Francja. W zestawieniu nadal pozostaje Brazylia, która osiągnęła 4,5% udział w przyjazdach wyprzedzając Stany Zjednoczone (3,9%).

2.4. Motywy przyjazdów

Wyk.2 Motywy przyjazdów, 2008

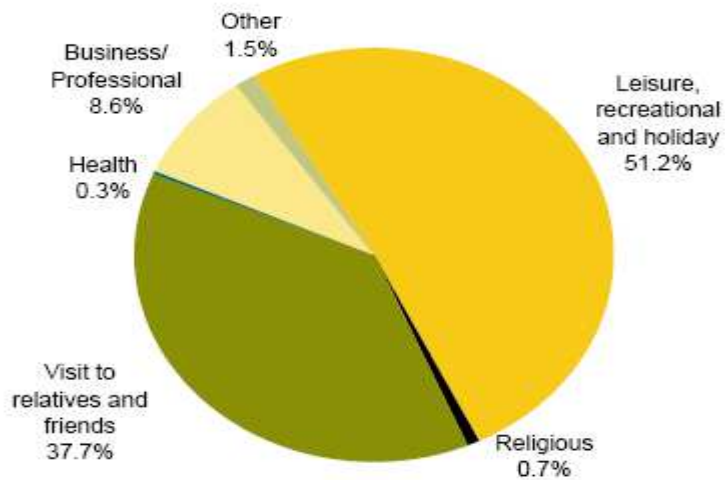
Figura 13 – Viagens, segundo os principais motivos



Źródło: *ine.pt- Instituto Nacional de Estatística, Tourism Statistics 2008*
(data odczytu 27.12.2011)

Wyk.3 Motywy przyjazdów, 2009

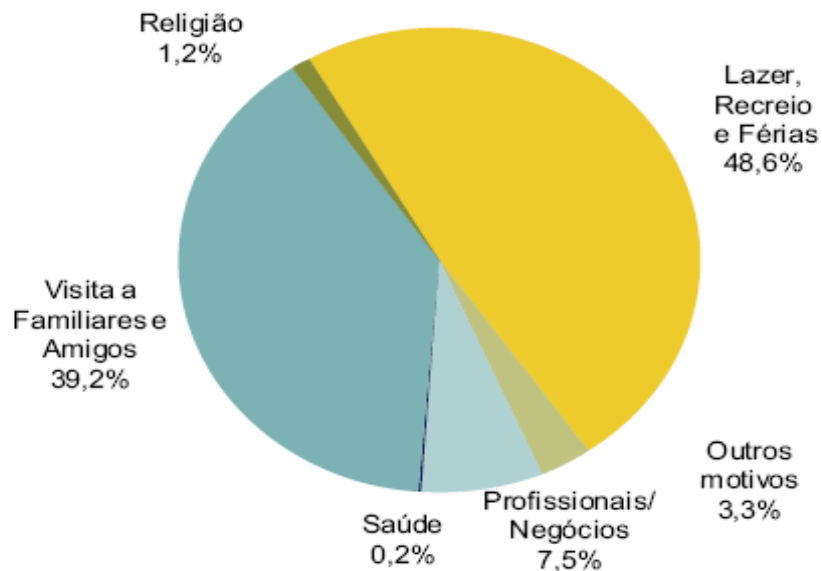
Figure 13 – Trips taken by main reasons, 2009



Źródło: ine.pt- Instituto Nacional de Estatística, Tourism Statistics 2009
(data odczytu 27.12.2011)

Wyk.4 Motywy przyjazdów, 2010

Figura 13 – Viagens, segundo os principais motivos, 2010

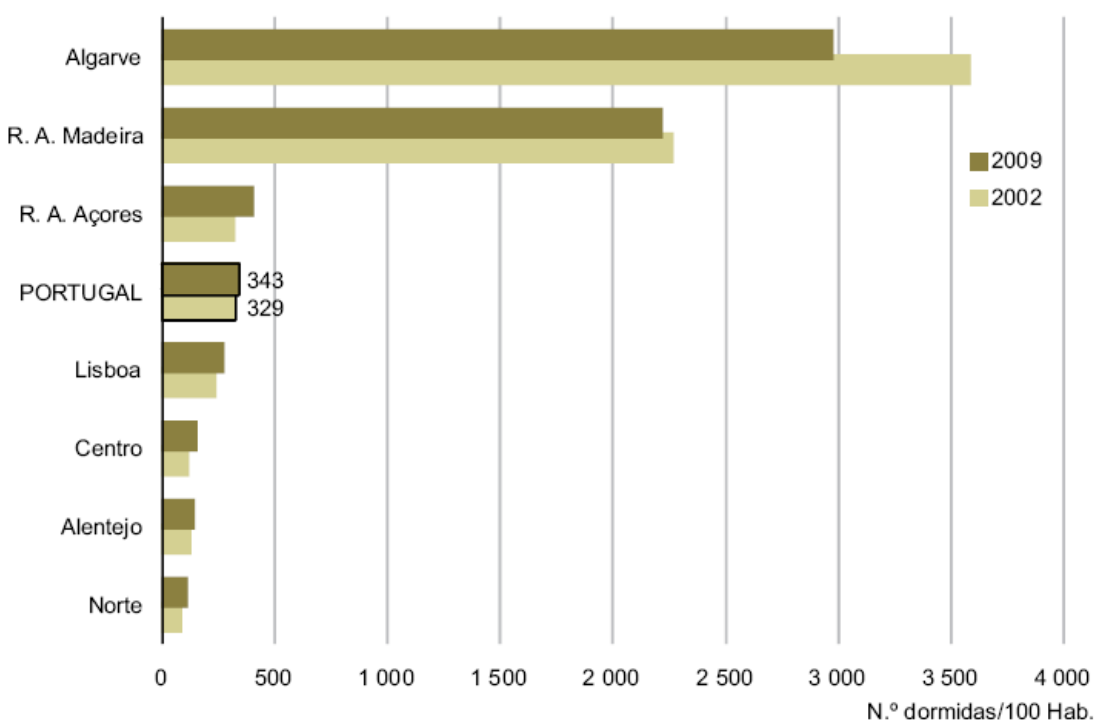


Źródło: ine.pt- Instituto Nacional de Estatística, Tourism Statistics 2010
(data odczytu 27.12.2011)

Wykresy przedstawiają główne motywy przyjazdów turystów do Portugalii w latach 2008-2010. Głównym celem podejmowania podróży jest odpoczynek, wakacje i rekreacja. W 2008 roku zdecydowana większość bo, aż 62,9% badanych deklarowała odpoczynek jako główny cel podróży. W 2009 ponad połowę tj. 51,2%, a w roku 2010 48,6%. Portugalia przyciąga turystów łagodnym klimatem, czystymi plażami, bogatą spuścizną historyczną kraju, a także egzotyczną dla przybyszy z głębi kontynentu atmosferą kultury śródziemnomorskiej. Odwiedziny krewnych i znajomych to drugi powód przyjazdów do Portugalii. W 2008 roku zadeklarowało tak 28,2% badanych. W 2009 37,7%, a w roku 2010 39,2%. Kolejny to cel biznesowy oraz związany z pracą zawodową. Rok 2008-8,9%, rok 2009-8,6%, rok 2010-7,5%. Podróż w celach religijnych w 2009 roku zadeklarowało 0,7% odwiedzających, a w kolejnym roku nieco więcej 1,2%. Cel zdrowotny był powodem przyjazdu do Portugalii dla 0,3% badanych w 2009 roku, a w 2010 cel ten wskazało 0,2% badanych.

2.5. Odwiedzane regiony

Wyk.5 Odwiedzane regiony



Źródło: www.ine.pt – *Territorial Portrait of Portugal 2009*
(data odczytu 11.01.2012)

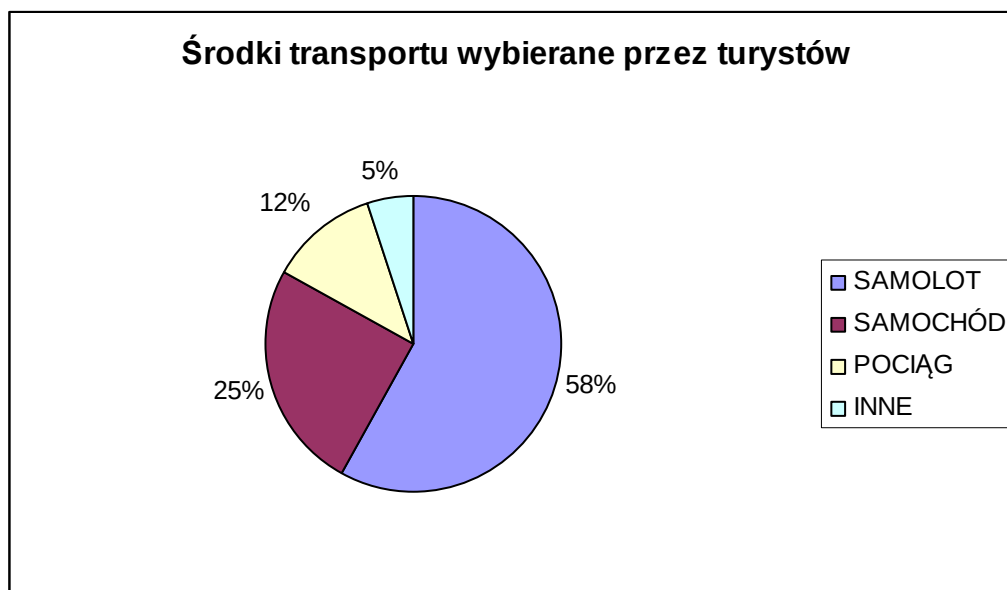
Na powyższym diagramie zostały zaprezentowane miejsca najczęściej odwiedzane przez turystów zagranicznych, biorąc pod uwagę liczbę udzielonych noclegów w roku 2009. Na

pierwszym miejscu znajduje się Algarve (niecałe 3 000), a dalej Madera (ponad 2 000), Azory i Lizbona.

Według danych Narodowego Instytutu Statystyki (Instituto Nacional De Estatística) turyści przybywają do Portugalii głównie nad jej południowe wybrzeże. W regionie Algarve położone są słynne ośrodki wypoczynkowe. Są to: Sagres, Lagos, Albufeira, Faro, Praia da Rocha. Madera, nazywana „Perłą Atlantyku”, to drugi po Algarve region wypoczynkowy Portugalii. Zachwycają tu wszechobecne kolorowe kwiaty, zróżnicowane krajobrazy oraz łagodny klimat. Popularnym celem turystów jest stolica Lizbona i region wokół niej. W bezpośrednim sąsiedztwie Lizbony położone są modne kąpieliska i uzdrowiska — Estoril, Cascais, Sesimbra, Sintra. W pobliżu Estoril, które w połowie wieku miało sławę „kąpieliska królów”, wznosi się Serra de Sintra (529 m n.p.m.) opadające ku morzu przylądkiem Roca, najdalej na zachód wysuniętym punktem Europy.

2.6. Środki lokomocji

Wyk.6 Środki transportu wybierane przez turystów, 2007



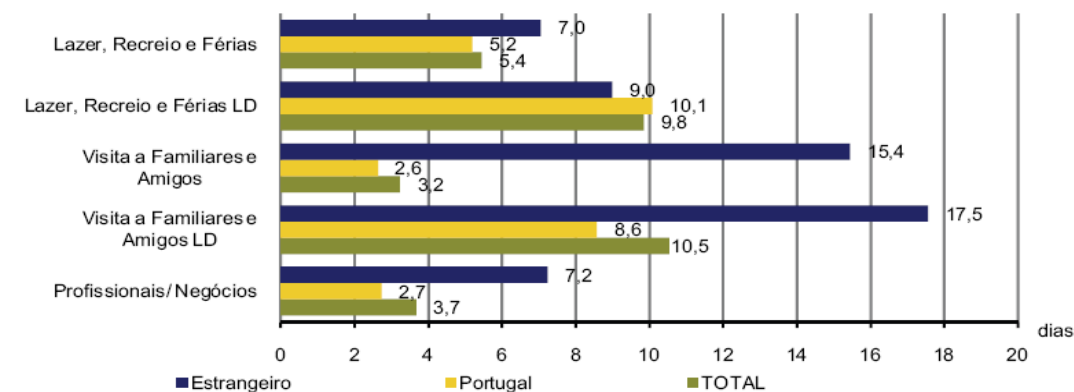
Źródło: opracowanie własne na podstawie www.ine.pt, *Tourism Statistics 2007*

Najczęściej wybierany środek lokomocji to samolot (58%). Na kolejnym miejscu uplasował się samochód (25%). Pociąg wybrało 12% turystów, a 5% postawiło na inne środki transportu.

2.7. Długość pobytu ze względu na cel podróży

Wyk.7 Średni czas trwania podróży, 2010

Figura 17 – Duração média da viagem, segundo os principais motivos, por destino, 2010



LD = Longa duração (viagens com 4 ou mais noites)

Źródło: *www.ine.pt- Instituto Nacional de Estatística, Tourism Statistics 2010*
(data odczytu 03.01.2012)

Turyści zagraniczni przyjeżdżający na wakacje, wypoczynek przebywają w Portugalii tydzień. Długoterminowy wyjazd na wakacje, wypoczynek trwa średnio 9 dni. Podróżujący z wizytą do krewnych i znajomych zatrzymują się na 15 dni, a pobyt długoterminowy trwa min. 17 dni. W celach biznesowych zatrzymują się w Portugalii na 7 dni.

2.8. Miejsce zakwaterowania

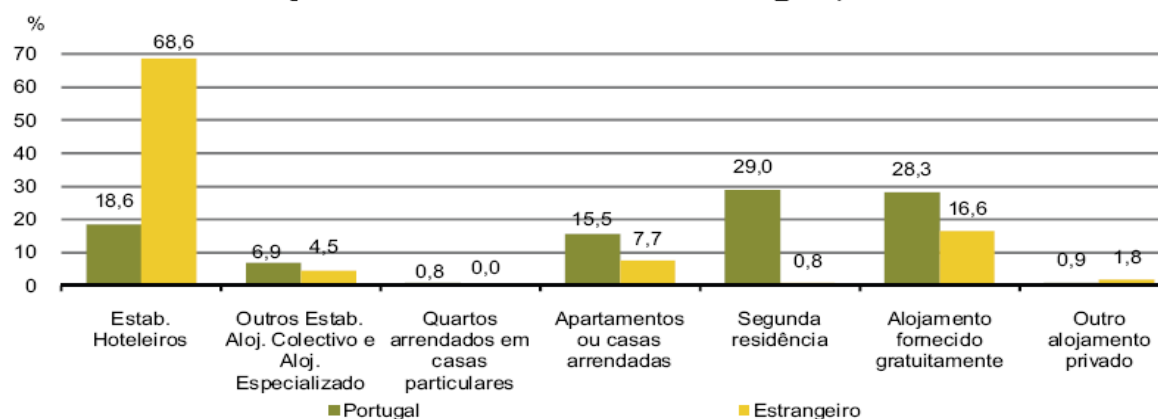
W 2010 roku dla 13,5 mln turystów miejscem zakwaterowania był hotel (nastąpił 4,7% wzrost w porównaniu do 2009 roku, gdzie 12,9 mln turystów wybrało hotel jako miejsce zakwaterowania). Liczba noclegów wyniosła 37,4 mln (w roku poprzednim 36,5 mln; daje to 4,6% wzrost).

W 2010 roku liczba osób korzystających z kempingów wyniosła 181 954. W 2009 z tego rodzaju zakwaterowania skorzystało 180 584 osób. Zauważyć można 0,7% wzrost w roku 2010. W 2009 roku liczba noclegów na kempingach wyniosła 6,7 mln, natomiast w 2010 ta liczba wyniosła 6,5 mln. Dostrzec można mniejszą liczbę noclegów w 2010 roku mimo tego, że liczba obozowiczów była większa niż w roku ubiegłym.

W roku 2010 z noclegów w schroniskach młodzieżowych skorzystało 531 tys. turystów, a w roku poprzednim liczba ta wyniosła 531 tys. Wzrost o 5,9%.³⁶

Wyk.8 Miejsce zakwaterowania ze względu na cel wyjazdu 2010

Figura 19 – Dormidas por motivo de Lazer, Recreio e Férias, segundo o meio de alojamento utilizado e destino da viagem, 2010



Źródło: ine.pt- Instituto Nacional de Estatística, Tourism Statistics 2010

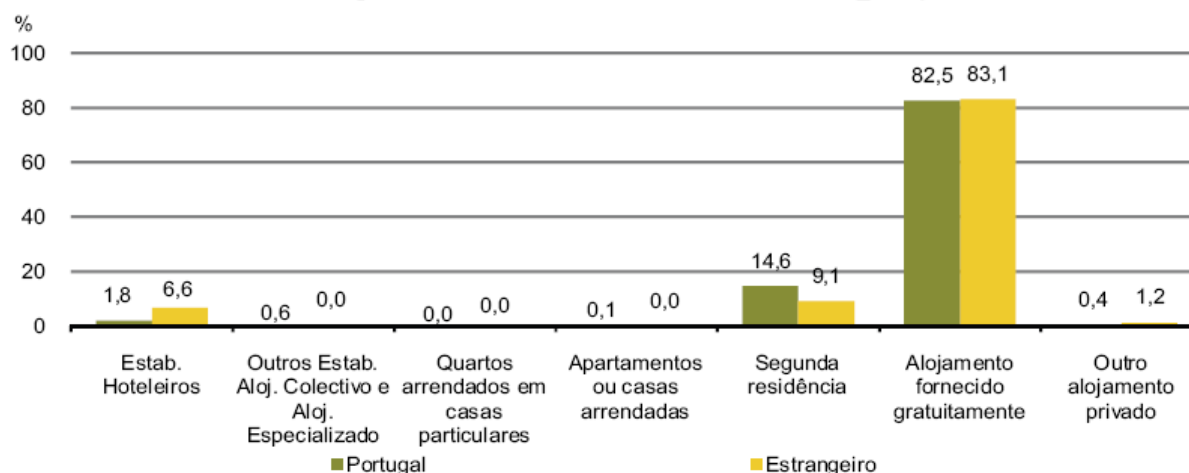
(data odczytu 03.01.2012)

Najczęściej wybieranym miejscem zakwaterowania przez turystów odwiedzających Portugalię w celach wypoczynkowych był hotel (68,6%). Na drugim miejscu zakwaterowanie zapewnione bezpłatnie (noclegi u znajomych, rodziny 16,6%). Nikt nie skorzystał z wynajęcia pokoju w prywatnym domu.

³⁶ www. ine.pt- Instituto Nacional de Estatística, Tourism Statistics 2010, Tourism Statistics 2009 (data odczytu 03.01.2012)

Wyk.9 Miejsce zakwaterowania ze względu na cel wyjazdu, 2010

Figura 20 – Dormidas por motivo de Visita a Familiares e Amigos, segundo o meio de alojamento utilizado e destino da viagem, 2010



Źródło: ine.pt- Instituto Nacional de Estatística, Tourism Statistics 2010
(data odczytu 03.01.2012)

Przyjeżdżający z wizytą do rodziny i znajomych najczęściej zatrzymywali się u nich (bezpłatne noclegi 83,1%).

Tab. 8 Pojemność zakwaterowania, zatrudniony personel, noclegi

Quadro 6 - Capacidade de Alojamento, Pessoal ao Serviço e Dormidas no Conjunto dos Meios de Alojamento

TIPOS DE ALOJAMENTO	2009	2010
Unidade: N ^o		
ESTABELECIMENTOS HOTELEIROS		
Número	1 988	2 011
Capacidade de Alojamento	273 804	279 506
Pessoal ao Serviço	46 154	47 452
Dormidas	36 457 069	37 391 291
Residentes em Portugal	13 242 692	13 783 084
Residentes no Estrangeiro	23 214 377	23 608 207
PARQUES DE CAMPISMO		
Número (*)	225	227
Capacidade de Alojamento (a) (*)	180 584	181 954
Pessoal ao Serviço	2 825	2 841
Dormidas	6 749 904	6 512 198
Residentes em Portugal	5 097 314	4 903 302
Residentes no Estrangeiro	1 652 590	1 608 896
COLÓNIAS DE FÉRIAS		
Número	38	36
Capacidade de Alojamento	6 138	4 873
Pessoal ao Serviço	1 271	1 104
Dormidas	656 444	600 732
Residentes em Portugal	629 588	571 305
Residentes no Estrangeiro	26 856	29 427
POUSADAS DA JUVENTUDE		
Número	48	50
Capacidade de Alojamento	4 661	4 652
Pessoal ao Serviço	411	429
Dormidas	501 325	530 784
Residentes em Portugal	370 470	391 230
Residentes no Estrangeiro	130 855	139 554
TURISMO NO ESPAÇO RURAL (*)		
Número	1 193	1 185
Capacidade de Alojamento	13 211	13 267
Pessoal ao Serviço	x	x
Dormidas	x	x
Residentes em Portugal	x	x
Residentes no Estrangeiro	x	x

a) Não inclui a Região Autónoma dos Açores

(*) Fonte: Turismo de Portugal (TP)

Źródło: ine.pt- Instituto Nacional de Estatística, Tourism Statistics 2010 (data odczytu 03.01.2012)

W 2010 roku we wszystkich środkach zakwaterowania zbiorowego zarejestrowano 45 mln noclegów. Jest to prawie 1,4% wzrost porównując z rokiem poprzednim (w 2009r odnotowano 44,4 mln noclegów). Sektor hotelowy osiągnął (2010r) 57,7% pojemności, następnie kempingi (37,6%), turystyka wiejska (2,7%), schroniska młodzieżowe (2%). W 2009r pojemność wyniosła: sektor hotelowy 60%, kempingi 38,8%, schroniska młodzieżowe 1%.

Przyjeżdżający do Portugalii w 2009r najczęściej zatrzymywali się w obiektach hotelowych (23,214 mln), następnie kempingi (1,652 mln), schroniska młodzieżowe (131.tys.). W 2010r w obiektach hotelowych (23,608mln) jest to 1,7% wzrost porównując z poprzednim rokiem, kempingi (1,608mln)spadek o -2,7% , oraz schroniskach młodzieżowych (140tys.) wzrost o 6,6%.

2.9. Przychody z turystyki przyjazdowej

W tabeli przedstawione są dane na temat dochodów poszczególnych krajów z turystyki międzynarodowej według Światowej Organizacji Turystyki. Dane dotyczą roku 2008, 2009 oraz 2010.

Tab.9 Przychody z turystyki przyjazdowej

Major destinations		International Tourist Arrivals						International Tourism Receipts			
		(1000)			Change (%)		Share (%)	(US\$ million)			Share (%)
	Series¹	2008	2009	2010*	09/08	10*/09	2010*	2008	2009	2010*	2010*
Europe		485,193	461,509	476,551	-4.9	3.3	100	471,797	410,932	406,251	100
Albania	TF	1,330	1,775	2,229	33.5	25.6	0.5	1,720	1,816	1,626	0.4
Andorra	TF	2,059	1,830	1,808	-11.1	-1.2	0.4	..	..	..	..
Austria	TCE	21,935	21,355	22,004	-2.6	3.0	4.6	21,587	19,404	18,663	4.6
Azerbaijan	TF	1,409	1,430	1,495	1.5	4.5	0.3	190	353	621	0.1
Belgium	TCE	7,165	6,814	7,217	-4.9	5.9	1.5	11,762	9,970	10,287	2.5
Bulgaria	TF	5,780	5,739	6,047	-0.7	5.4	1.3	4,204	3,728	3,637	0.9
Croatia	TCE	9,415	9,335	..	-0.9	..	..	10,971	8,898	8,268	2.0
Cyprus	TF	2,404	2,141	2,173	-10.9	1.5	0.5	2,737	2,162	2,183	0.5
Czech Rep	TCE	6,649	6,032	6,334	-9.3	5.0	1.3	7,207	6,478	6,671	1.6
Denmark	TF	9,016	8,547	9,097	-5.2	6.4	1.9	6,242	5,673	5,476	1.4
Estonia	TF	1,970	1,900	2,120	-3.6	11.6	0.4	1,189	1,090	1,071	0.3
Finland	TF	3,583	3,423	3,670	-4.5	7.2	0.8	3,208	2,820	2,809	0.7
France	TF	79,218	76,824	76,800	-3.0	0.0	16.1	56,573	49,398	46,319	11.4
Georgia	VF	1,290	1,500	2,033	16.3	35.5	0.4	447	476	659	0.1
Germany	TCE	24,886	24,223	26,875	-2.7	10.9	5.6	39,912	34,650	34,675	8.5
Greece	TF	15,939	14,915	15,007	-6.4	0.6	3.1	17,114	14,506	12,741	3.1
Hungary	TF	8,814	9,058	9,510	2.8	5.0	2.0	5,935	5,631	5,381	1.3
Ireland	TF	8,026	7,189	..	-10.4	..	..	6,294	4,890	4,077	1.0
Israel	TF	2,572	2,321	2,805	-9.8	20.8	0.6	4,279	3,741	4,768	0.9
Italy	TF	42,734	43,239	43,626	1.2	0.9	9.2	45,727	40,249	38,786	9.5
Kazakhstan	TF	3,447	3,118	3,393	-9.5	8.8	0.7	1,012	963	1,005	0.2
Kyrgyzstan	TF	2,435	2,147	..	-11.9	..	..	515	459	..	0.1
Latvia	TF	1,685	1,323	1,373	-21.5	3.8	0.3	803	723	640	0.2
Malta	TF	1,291	1,182	1,332	-8.4	12.7	0.3	950	881	1,068	0.2
Netherlands	TCE	10,104	9,921	10,883	-1.8	9.7	2.3	13,342	12,368	13,062	3.2
Norway	TF	4,347	4,346	4,767	0.0	9.7	1.0	4,911	4,204	4,779	1.0
Poland	TF	12,960	11,890	12,470	-8.3	4.9	2.6	11,768	9,011	9,446	2.3
Portugal	TCE	6,962	6,439	6,865	-7.5	6.6	1.4	10,943	9,635	10,090	2.5
Russian Federation	TF	21,566	19,420	20,271	-10.0	4.4	4.3	11,795	9,319	8,985	2.2
Slovakia	TCE	1,767	1,298	1,327	-26.5	2.2	0.3	2,589	2,336	2,233	0.6
Slovenia	TCE	1,940	1,803	1,844	-7.0	2.2	0.4	2,820	2,511	2,311	0.6
Spain	TF	57,192	52,178	52,677	-8.8	1.0	11.1	61,628	53,177	52,525	12.9
Sweden	TCE	4,555	4,678	4,951	2.7	5.8	1.0	11,206	10,261	11,079	2.5
Switzerland	THS	8,608	8,294	8,628	-3.7	4.0	1.8	14,401	13,789	14,841	3.7
Turkey	TF	24,994	25,506	27,000	2.0	5.9	5.7	21,951	21,250	20,807	5.1
Ukraine	TF	25,449	20,798	21,203	-18.3	1.9	4.4	5,768	3,576	3,788	0.9
United Kingdom	TF	30,142	28,199	28,133	-6.4	-0.2	5.9	36,028	30,149	30,400	7.5

Source: World Tourism Organization (UNWTO) ©

(Data as collected by UNWTO, June 2011)

¹ See note on page 7

Źródło: UNWTO Tourism Highlights 2011 (data odczytu 29.11.2011)

Przychody z turystyki w Europie w 2008 roku wyniosły 472 mln \$ z czego 2,3% osiągnęła Portugalia zarabiając na turystyce 10,9 mln \$. W 2009 Europa zarobiła 411 mln \$; procentowy wkład Portugalii wynosi tak jak w poprzednim roku 2,3% co dało jej przychód w wysokości 9,6 mln \$. Jest to spadek w zyskach Portugalii o ok. -1,2% . Ma to związek z ogólnym spadkiem ruchu turystycznego na świecie co było spowodowane kryzysem finansowym. W roku 2010 Europa osiągnęła zyski w wysokości 406 mln \$. Mniej niż w roku poprzednim co było spowodowane m.in. utrudnieniami w ruchu lotniczym spowodowanym po wybuchu wulkanu na Islandii. Portugalia w 2010 roku osiągnęła 10 mln \$ zysku jest to lepszy rezultat niż w poprzednim pomimo mniejszych zysków Europy. Portugalia uzyskała 2,4% zysku dla regionu europejskiego.

Portugalia jest krajem atrakcyjnym turystycznie i traktującym turystykę jako ważną gałąź gospodarki. Turystyka jest głównym źródłem dochodu Portugalii, szczególnie w regionie Algarve i na terenach położonych na zachód od Lizbony. Corocznie przyjeżdża tam kilkanaście milionów turystów, najwięcej z Hiszpanii, Francji, Wielkiej Brytanii, Niemiec. Wyjazdy, których celem jest wypoczynek i rekreacja cieszą się największą popularnością. Najczęściej do Portugalii podróżowano drogą powietrzną. Przeważnie są to pobyty krótkookresowe. A miejscem zakwaterowania jest hotel. Rozpatrując kategorie wiekowe przeważają turyści w wieku 25-45 lat.³⁷

ROZDZIAŁ III

RYNEK EMISJI TURYSTYCZNEJ

3.1. Liczba wyjazdów

Portugalia jest jednym z biedniejszych krajów Unii Europejskiej, w związku z czym Portugalczycy mało podróżują poza granice swojego kraju. Bardziej popularne są podróże wewnątrz kraju

3.2. Kierunki wyjazdów zagranicznych Portugalczyków

³⁷ www.ine.pt

Tab. 10 Kierunki wyjazdów zagranicznych Portugalczyków, trwające co najmniej jedną noc,
2010

Quadro 14 - Viagens ao estrangeiro, segundo o motivo, por país de destino

2010 Unidade: Milhares

País de destino	Destino Estrangeiro, com duração de pelo menos uma noite						
	Total	Lazer, Recreio e Férias	Visita a Familiares e Amigos	Negócios/Profissionais	Saúde	Religião	Outros motivos
Total:	1 608,5	1 031,8	278,7	242,8	2,3	29,8	23,1
União Europeia	1 174,0	745,8	185,9	199,2	2,3	24,7	16,2
Espanha	643,9	482,8	33,2	100,2	0,0	22,2	5,6
França	180,0	79,6	70,6	20,1	2,3	1,7	5,7
Itália	44,0	28,7	4,9	10,4	0,0	0,0	0,0
Alemanha	71,4	29,1	11,4	30,8	0,0	0,0	0,0
Reino Unido	90,6	71,1	9,6	9,5	0,0	0,0	0,4
Outros UE	144,1	54,4	56,2	28,1	0,0	0,8	4,5
Outros países da Europa	132,9	90,7	30,8	10,0	0,0	1,0	0,5
Américas	170,0	98,7	52,7	13,1	0,0	0,0	5,5
África	82,9	62,3	4,2	14,3	0,0	1,0	1,0
Ásia e Oceania	48,7	34,3	5,2	6,2	0,0	3,0	0,0

Źródło: ine.pt- Instituto Nacional de Estatística, Tourism Statistics 2010

(data odczytu 06.01.2012)

W 2010 roku najpopularniejszym celem podróży Portugalczyków była sąsiadująca Hiszpania (644 tys.), na drugim miejscu znalazła się Francja (180 tys.), a dalej Wielka Brytania (90 tys.), Niemcy (71 tys.) oraz Włochy (44 tys.). Poza kontynentem europejskim najczęściej wyjeżdżali do obu Ameryk (170 tys.), Afryki (83 tys.) oraz Azji i Oceanii (49 tys.). Na wakacje i wypoczynek podróżowali do Hiszpanii (483 tys.), Ameryk (99 tys.) oraz Francji (79 tys.). Do krewnych i znajomych: Francja, Ameryka Płn. i Płd., Hiszpania. W celach biznesowych: Hiszpania (100 tys.), Niemcy (31 tys.), Francja (20 tys.). Dla zdrowia wyjeżdżali do Francji. W celach religijnych do Hiszpanii.

Tab. 11 Kierunki wyjazdów zagranicznych Portugalczyków, trwające cztery lub więcej nocy,
2010

País de destino	Destino Estrangeiro, com duração de quatro ou mais noites						
	Total	Lazer, Recreio e Férias	Visita a Familiares e Amigos	Negócios/Profissionais	Saúde	Religião	Outros motivos
Total:	1 141,9	737,1	240,8	123,0	2,3	18,2	20,5
União Europeia	732,0	468,8	149,9	84,3	2,3	13,1	13,5
Espanha	333,0	276,4	20,4	22,6	0,0	10,6	2,9
França	146,3	54,9	68,6	13,2	2,3	1,7	5,7
Itália	34,4	25,1	2,4	6,9	0,0	0,0	0,0
Alemanha	47,5	26,6	7,2	13,7	0,0	0,0	0,0
Reino Unido	56,6	39,7	6,9	9,5	0,0	0,0	0,4
Outros UE	114,2	46,1	44,4	18,4	0,0	0,8	4,5
Outros países da Europa	117,4	79,5	28,8	7,7	0,0	1,0	0,5
Américas	163,9	95,0	52,7	10,8	0,0	0,0	5,5
África	79,8	59,6	4,2	14,0	0,0	1,0	1,0
Ásia e Oceania	48,7	34,3	5,2	6,2	0,0	3,0	0,0

Fonte: INE – Inquérito às Deslocações dos Residentes 2010

Źródło: ine.pt- Instituto Nacional de Estatística, Tourism Statistics 2010

(data odczytu 06.01.2012)

Na miejsce swoich wyjazdów zagranicznych trwających minimum cztery noce Portugalczycy w 2010 roku wybierali następujące miejsca: Hiszpania (333 tys.), na drugim miejscu wybierali podróże do obu Ameryk (164 tys.), dalej znalazła się Francja (146 tys.), Afryka (79 tys.), Azja i Oceania (49 tys.), Wielka Brytania (56 tys.), Niemcy (47tys.) oraz Włochy (34 tys.). Na wakacje i wypoczynek podróżowali do Hiszpanii (276 tys.), Ameryk (95 tys.) oraz Afryki (59 tys.). Krewnych i znajomych najczęściej odwiedzali we Francji (68 tys.), Ameryka Płn. i Płd. (53 tys.), Hiszpania (20 tys.). W celach biznesowych: Hiszpania (22 tys.), Afryka (14 tys.), Niemcy (13,7tys.) Dla zdrowia wyjeżdżali do Francji. W celach religijnych do Hiszpanii.

3.3. Odwiedzane regiony w Portugalii

Tab.12 Cel podróży, miejsce docelowe, trwające co najmniej jedną noc, 2010

Quadro 12 - Viagens, segundo o motivo, por NUTS II de destino

2010 Unidade: Milhares

NUTS II de destino	Destino Portugal, com duração de pelo menos uma noite						
	Total	Lazer, Recreio e Férias	Visita a Familiares e Amigos	Negócios/ Profissionais	Saúde	Religião	Outros motivos
Total	13 764,4	6 444,5	5 747,2	913,1	21,3	155,9	482,4
Norte	2 646,7	941,6	1 372,4	211,4	5,0	19,5	96,8
Centro	4 389,7	1 888,2	1 904,7	318,8	1,6	113,9	162,5
Lisboa	2 461,3	998,2	1 095,5	181,7	11,2	8,3	166,4
Alentejo	1 931,4	818,5	1 012,0	73,2	0,0	9,1	18,5
Algarve	2 034,2	1 641,3	285,4	90,0	0,0	3,4	14,2
Reg. Autónoma Açores	174,6	74,3	50,3	26,7	3,2	1,6	18,4
Reg. Autónoma Madeira	126,4	82,3	27,0	11,2	0,2	0,2	5,5

Źródło: *ine.pt- Instituto Nacional de Estatística, Tourism Statistics 2010*

(data odczytu 06.01.2012)

Portugalczycy w 2010 roku odwiedzali najchętniej w swoim kraju: Region Centralny (całkowita liczba przyjazdów 4,389 mln), Region Północny (2,646 mln), Lizbona (2,461 mln), Algarve (2,034 mln), Alentejo (1,931 mln), Azory (174 tys.), Madera (126 tys.).

Na wakacje, wypoczynek najczęściej odwiedzali: Region Centralny (1,888 mln), Algarve (1,641 mln), Lizbona (998 tys.), oraz Region Północny (942 tys.). W odwiedziny do krewnych i znajomych: Region Centralny, Region Północny, Lizbona, Alentejo. W celach biznesowych: Region Centralny (319 tys.), Region Północny (211 tys.), Lizbona (182 tys.). W celach zdrowotnych: Lizbona (11 tys.), Region Północny (5 tys.), Region Centralny (1,6 tys.). Podróże w celach religijnych: Region Centralny (114 tys.), Region Północny (20 tys.), Alentejo (9 tys.).

Tab.13 Cel podróży, miejsce docelowe, trwające cztery lub więcej nocy, 2010

NUTS II de destino	Destino Portugal, com duração de quatro ou mais noites						
	Total	Lazer, Recreio e Férias	Visita a Familiares e Amigos	Negócios/ Profissionais	Saúde	Religião	Outros motivos
Total	3 827,1	2 640,3	859,4	179,6	13,0	11,9	122,7
Norte	603,0	280,2	240,1	54,3	5,0	5,1	18,3
Centro	944,6	525,8	322,9	44,0	0,0	4,9	47,0
Lisboa	425,0	233,3	109,7	36,5	6,5	0,7	38,3
Alentejo	388,2	285,0	90,2	9,2	0,0	0,8	3,0
Algarve	1 303,4	1 220,3	55,3	23,6	0,0	0,0	4,1
Reg. Autónoma Açores	94,2	48,2	24,9	8,7	1,5	0,4	10,5
Reg. Autónoma Madeira	68,7	47,5	16,4	3,4	0,0	0,0	1,4

Fonte: INE – Inquérito às Deslocações dos Residentes 2010

Źródło: *ine.pt- Instituto Nacional de Estatística, Tourism Statistics 2010*

(data odczytu 06.01.2012)

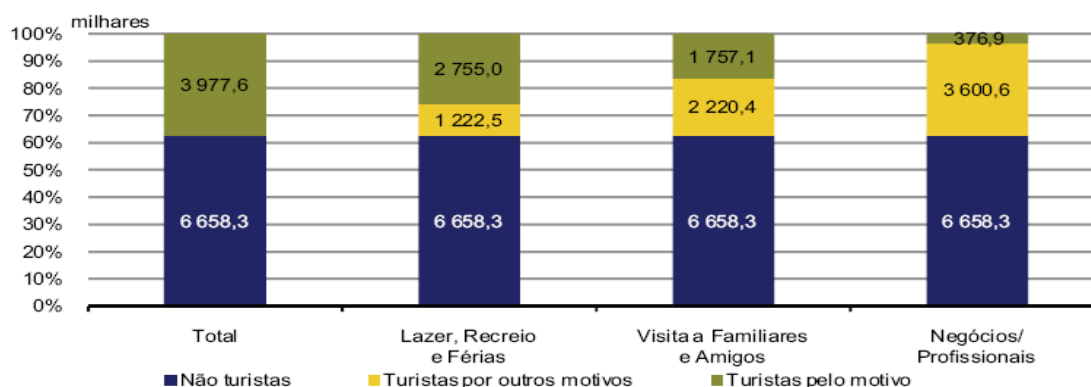
Na miejsce swoich wyjazdów trwających minimum cztery noce Portugalczycy w 2010 roku wybierali: Algarve (1,303 mln), Region Centralny (944 tys.), Region Północny (603 tys.), Lizbona (425 tys.), Alentejo (388 tys.), Azory (94 tys.), Madera (69 tys.). Wyjazdy wypoczynkowe: Algarve (1,220 mln), Region Centralny (526 tys.), Alentejo (285 tys.).

W odwiedziny do krewnych i znajomych: Region Centralny (323 tys.), Region Północny (240 tys.), Lizbona (110 tys.). W celach biznesowych: Region Północny (54 tys.), Region Centralny (44 tys.), Lizbona (36,5 tys.). W celach zdrowotnych: Lizbona (6,5 tys.), Region Północny (5 tys.), Azory (1,5 tys.). Podróże w celach religijnych: Region Północny (5,1 tys.), Region Centralny (4,9 tys.).

3.4. Cele wyjazdów

Wyk. 10 Motywy wyjazdów Portugalczyków, 2010

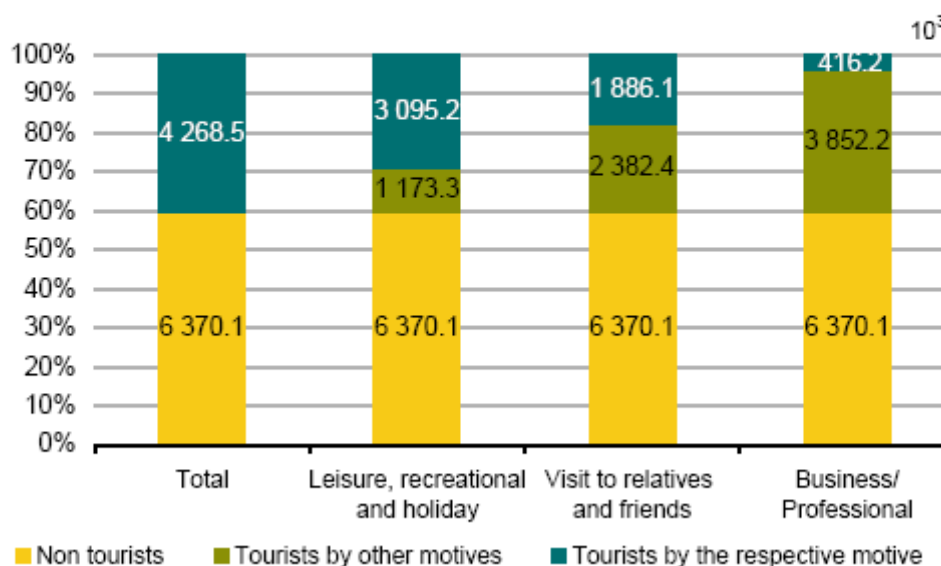
Figura 11 – População, segundo a realização ou não de viagens turísticas, por principal motivo da viagem, 2010



Źródło: *ine.pt- Instituto Nacional de Estatística, Tourism Statistics 2010*(data 06.01.2012)

Wyk. 11 Motywy wyjazdów Portugalczyków, 2009

Figure 11 – Population according to trips taken, by main reasons, 2009



Źródło: *ine.pt- Instituto Nacional de Estatística, Tourism Statistics 2009*
(data odczytu 06.01.2012)

Głównym celem wyjazdów Portugalczyków są wakacje, wypoczynek (w 2010 roku 2,755 mln; 2009 rok 3,1 mln turystów). Drugim popularnym celem wyjazdów są odwiedziny krewnych i znajomych (2010 – 1,757mln; 2009 – 1,886 mln). Portugalczycy podróżują również w celach biznesowych. (2010 – 377 tys.; 2009 – 416 tys.).

W 2009 roku podróżujący w celach biznesowych 62% wszystkich turystów stanowili mężczyźni, kobiety 38%. Biorąc pod uwagę wyjazdy na wakacje, wypoczynek przeważają kobiety, które stanowiły 50,6% wszystkich podróżujących, natomiast mężczyźni 49,4%. Podobnie jest przy wyjazdach do krewnych i znajomych, kobiety (53,5%) częściej niż mężczyźni (46,5%) wyjeżdżają w tym celu.³⁸

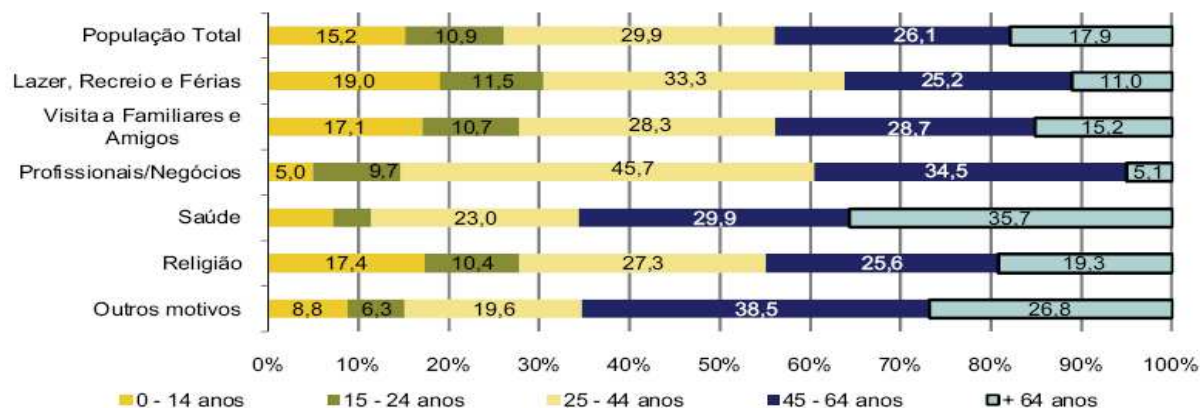
W 2010 roku również jest przewaga mężczyzn (62,8% wszystkich podróżujących), którzy wyjeżdżają w sprawach biznesowych. Kobiety dominują w wyjazdach do krewnych i znajomych oraz w celach wypoczynkowych. Rozkład procentowy: wyjazdów

³⁸www.ine.pt- Instituto Nacional de Estatística, Tourism Statistics 2009

wypoczynkowych - kobiety 51,5%, mężczyźni 48,5%; wyjazdów do krewnych i znajomych – kobiety 53,5%, mężczyźni 46,5%.³⁹

Wyk.12 Struktura wiekowa turystów ze względu na cel podróży, 2010

Figura 12 – Estrutura etária da população residente e dos indivíduos que viajam, por principais motivos da viagem, 2010

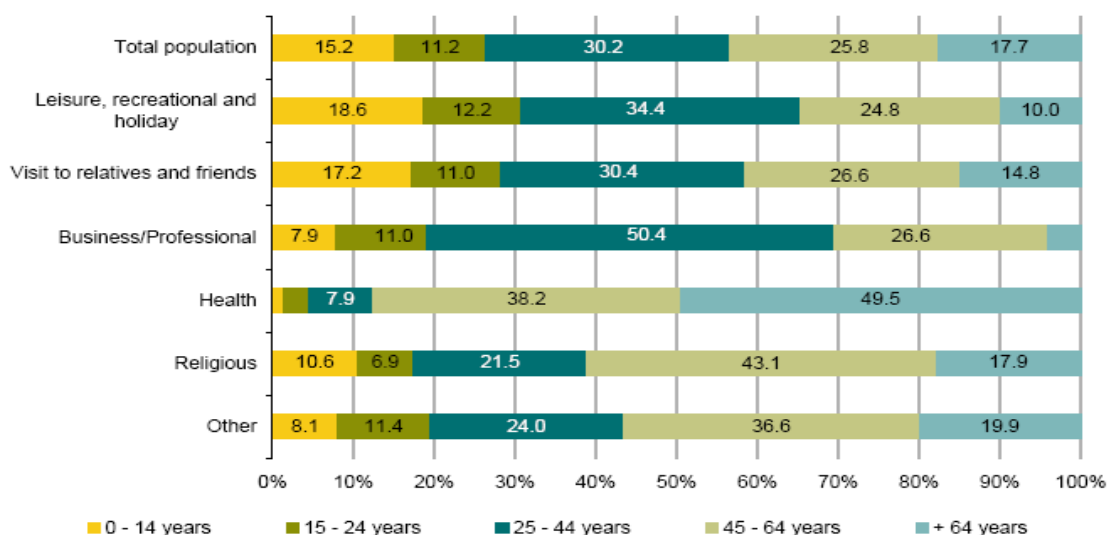


Źródło: *www. ine.pt- Instituto Nacional de Estatística, Tourism Statistics 2010*

(data odczytu 06.01.2012)

Wyk.13 Struktura wiekowa turystów ze względu na cel podróży, 2009

Figure 12 – Resident population and individuals that have travelled by age groups, by main reasons, 2009



Źródło: *www. ine.pt- Instituto Nacional de Estatística, Tourism Statistics 2009*

(data odczytu 06.01.2012)

³⁹ *www. ine.pt- Instituto Nacional de Estatística, Tourism Statistics 2010* (data odczytu

Analizując strukturę wiekową mieszkańców ze względu na cel podróży (rok 2010) można zauważyć, że podróżujący w wieku poniżej 45 lat najczęściej podróżują w celach biznesowych tj. 60,4% wszystkich podróżujących w tym celu. Wyjeżdżający w celach zdrowotnych 65,6% jest w wieku powyżej 44 lat. Wśród osób wyjeżdżających na wakacje, wypoczynek dominującą grupę stanowią osoby poniżej 45 roku życia tj. 63,8%. Najwięcej podróżujący do krewnych i znajomych jest w wieku 45-64 (28%) oraz w wieku 25-44 (27%). W roku 2009, podobnie. 70% wyjeżdżających w celach biznesowych ma poniżej 45 lat. Podróżujący w celach wypoczynkowych 34,4% stanowią osoby w przedziale wiekowym 25-44; 24,8% w wieku 45-64. W odwiedzinach do krewnych i znajomych najczęściej wyjeżdżają osoby w wieku 25-44, co stanowi 30,4% wszystkich wyjazdów w tym celu. Na drugim miejscu są osoby w przedziale wiekowym 45-64 stanowiące 26,6%. Dla zdrowia najczęściej wyjeżdżają osoby po 45 roku życia, stanowią 87,7% wszystkich podróżujących w tym celu.

3.5. Środki lokomocji

Tab.14 Cel podróży, środki transportu wewnątrz kraju, trwające co najmniej jedną noc, 2010

Meio de Transporte	Destino Portugal, com duração de pelo menos uma noite						
	Total	Lazer, Recreio e Férias	Visita a Familiares e Amigos	Negócios/Profissionais	Saúde	Religião	Outros motivos
Total	13 764,4	6 444,5	5 747,2	913,1	21,3	155,9	482,4
Aéreo	270,7	121,0	50,6	58,6	7,3	2,0	31,2
Marítimo	60,5	32,6	18,0	2,6	1,2	0,7	5,4
Terrestre:	13 433,2	6 290,8	5 678,7	851,8	12,8	153,2	445,9
Comboio	463,4	108,9	240,8	80,8	0,0	6,1	26,8
Autocarro	681,4	274,0	261,7	39,3	0,0	52,4	54,1
Automóvel privado	12 145,1	5 853,9	5 156,4	686,7	12,8	89,0	346,4
Automóvel alugado	31,5	8,5	8,0	10,1	0,0	0,1	4,8
Outro	111,8	45,6	11,8	35,0	0,0	5,7	13,7

Źródło: *www.ine.pt- Instituto Nacional de Estatística, Tourism Statistics 2010*

(data odczytu 06.01.2012)

Najczęściej wybieranym środkiem transportu przez Portugalczyków w 2010 roku (podróże wewnątrz kraju), był prywatny samochód (12,145 mln). Podróżujący w celach wypoczynkowych – 5,853 mln ; odwiedzin krewnych i znajomych – 5,156 mln; w celach biznesowych – 687 tys.; w celach zdrowotnych – 13 tys.; cele religijne – 89 tys. Drugim popularnym środkiem transportu był autobus (681 tys.). Wybrało go 274 tys. podróżujących dla wypoczynku; 262 tys. odwiedzających krewnych i znajomych; 39 tys. wyjeżdżających w celach biznesowych; w celach religijnych 52 tys.; wyjeżdżający w celach zdrowotnych nie skorzystali z tego środka transportu. Na trzecim miejscu wybieranych środków transportu znalazł się pociąg (463 tys.). Na kolejnych miejscach samolot, statek oraz wynajęty samochód.

Tab. 15 Cel podróży, środki transportu wewnątrz kraju trwające cztery lub więcej nocy, 2010

Meio de Transporte	Destino Portugal, com duração de quatro ou mais noites						
	Total	Lazer, Recreio e Férias	Visita a Familiares e Amigos	Negócios/ Profissionais	Saúde	Religião	Outros motivos
Total	3 827,1	2 640,3	859,4	179,6	13,0	11,9	122,7
Aéreo	172,8	93,6	41,7	16,0	3,7	0,4	17,5
Marítimo	44,2	25,4	12,2	1,6	1,0	0,1	3,9
Terrestre:	3 610,0	2 521,3	805,5	162,1	8,3	11,4	101,4
Comboio	125,1	49,2	43,5	25,0	0,0	0,9	6,5
Autocarro	214,1	106,5	81,4	12,7	0,0	2,7	10,8
Automóvel privado	3 235,1	2 355,1	675,0	110,6	8,3	6,5	79,5
Automóvel alugado	18,1	7,7	0,0	7,8	0,0	0,0	2,6
Outro	17,7	2,9	5,6	6,0	0,0	1,2	2,0

Źródło: *www. Ine.pt- Instituto Nacional de Estatística, Tourism Statistics 2010*

(data odczytu 06.01.2012)

Podróżujący przebywający poza miejscem swojego zamieszkania przez minimum cztery noce najczęściej jako środek transportu wybierali prywatny samochód (214 tys.). Drugie miejsce zajął autokar wśród podróżujących w celach wypoczynkowych (106 tys.); oraz odwiedzający krewnych i znajomych (81 tys.). Trzecie miejsce wśród podróżujących dla wypoczynku samolot (93 tys.); odwiedzający krewnych i znajomych pociąg (43 tys.). Turyści wyjeżdżający w celach biznesowych oprócz samochodu wybrali również pociąg (25 tys.), samolot (16 tys.). Podróżni wyjeżdżający w celach zdrowotnych wybrali prywatny samochód (8 tys.) oraz samolot (4 tys.). W celach religijnych samochód (6,5 tys.) oraz autokar (3 tys.).

Tab.16 Cel podróży, środki transportu wybierane podczas podróży poza granice kraju, trwające co najmniej jedną noc 2010

Meio de Transporte	Destino Estrangeiro, com duração de pelo menos uma noite						
	Total	Lazer, Recreio e Férias	Visita a Familiares e Amigos	Negócios/ Profissionais	Saúde	Religião	Outros motivos
Total	1 608,5	1 031,8	278,7	242,8	2,3	29,8	23,1
Aéreo	1 039,8	618,4	210,1	193,2	2,3	6,0	9,8
Marítimo	16,5	16,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Terrestre:	552,2	397,0	68,6	49,6	0,0	23,7	13,3
Comboio	3,6	2,7	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Autocarro	109,8	69,0	16,5	9,7	0,0	10,0	4,6
Automóvel privado	415,1	317,5	47,0	34,0	0,0	11,8	4,7
Automóvel alugado	0,7	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Outro	23,0	7,0	4,2	5,9	0,0	1,9	4,0

Źródło: *www. Ine.pt- Instituto Nacional de Estatística, Tourism Statistics 2010*

(data odczytu 06.01.2012)

Podróżujący poza granice kraju na co najmniej jedną noc najczęściej wybierali samolot (1,039 mln), prywatny samochód (415 tys.) oraz autokar (109 tys.). Biorąc pod uwagę cele wyjazdu takie jak: wypoczynek, odwiedziny krewnych oraz biznes kolejność wybieranych środków transportu nie ulega zmianie. Wyjeżdżający dla zdrowia podróżowali tylko samolotem, a w

celach religijnych prywatnym samochodem (12 tys.), autokarem (10 tys.) oraz samolotem (6 tys.).

Tab.17 Cel podróży, środki transportu wybierane podczas podróży poza granice kraju, trwające cztery lub więcej nocy, 2010

Meio de Transporte	Destino Estrangeiro com duração de quatro ou mais noites						
	Total	Lazer, Recreio e Férias	Visita a Familiares e Amigos	Negócios/Profissionais	Saúde	Religião	Outros motivos
Total	1 141,9	737,1	240,8	123,0	2,3	18,2	20,5
Aéreo	811,8	505,9	186,8	101,1	2,3	6,0	9,8
Marítimo	11,0	11,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Terrestre:	319,0	220,2	54,1	21,9	0,0	12,2	10,7
Comboio	2,3	1,3	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Autocarro	63,3	34,8	16,5	5,5	0,0	3,4	3,2
Automóvel privado	239,5	181,5	32,5	15,1	0,0	6,9	3,5
Automóvel alugado	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Outro	13,9	2,5	4,2	1,3	0,0	1,9	4,0

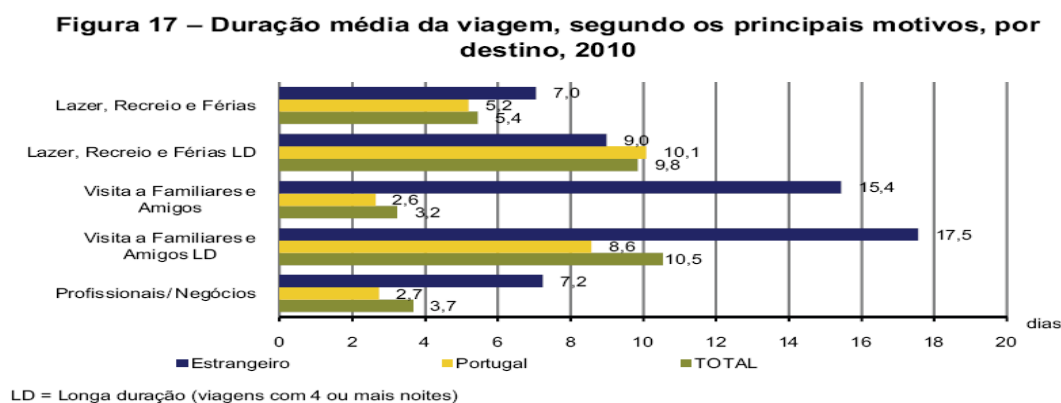
Fonte: INE – Inquérito às Deslocações dos Residentes 2010

Źródło: *www.ine.pt- Instituto Nacional de Estatística, Tourism Statistics 2010*
(data odczytu 06.01.2012)

Portugalczyki podróżujący poza granice kraju, przebywający minimum cztery noce najczęściej wybierali: samolot (812 tys.), prywatny samochód (239 tys.), autokar (63 tys.). Biorąc pod uwagę cele wyjazdu takie jak: wypoczynek, odwiedziny krewnych oraz biznes kolejność wybieranych środków transportu nie ulega zmianie. Wyjeżdżający dla zdrowia podróżowali tylko samolotem, a w celach religijnych prywatnym samochodem (7 tys.), samolotem (6 tys.) oraz autokarem (3,5 tys.).

3.6. Długość pobytu ze względu na cel podróży

Wyk. 14 Średni czas trwania podróży 2010



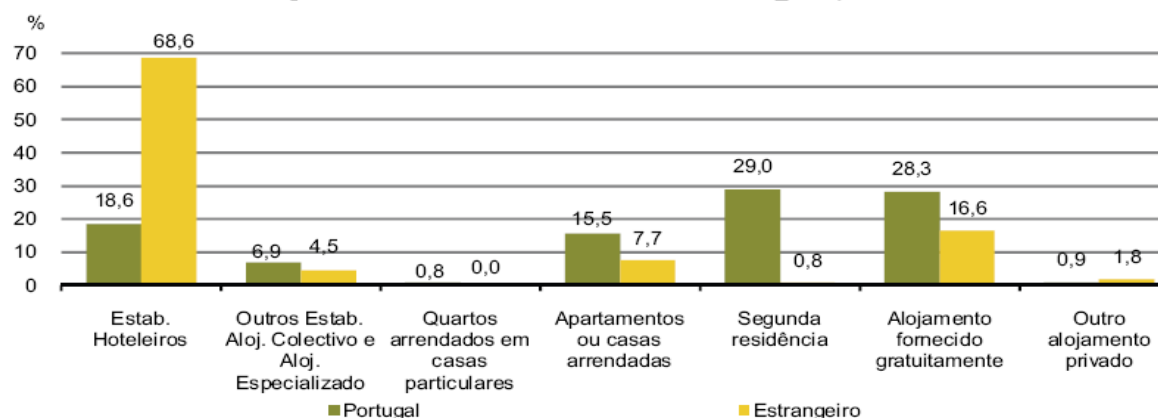
Źródło: *www.ine.pt- Instituto Nacional de Estatística, Tourism Statistics 2010*(data 6.01.2012)

Portugalczyki wyjeżdżający na wakacje, wypoczynek średnio przebywają 5 dni poza miejscem swojego zamieszkania. Wycieczki w tym samym celu długoterminowe trwają 10 dni. Wizyty u rodziny i znajomych trwają średnio 2,6 dni, a długoterminowe 8,6 dni. W celach biznesowych Portugalczyki wyjeżdżają na 2,7 dni.

3.7. Miejsce zakwaterowania

Wyk. 15 Miejsce zakwaterowania ze względu na cel wyjazdu 2010

Figura 19 – Dormidas por motivo de Lazer, Recreio e Férias, segundo o meio de alojamento utilizado e destino da viagem, 2010

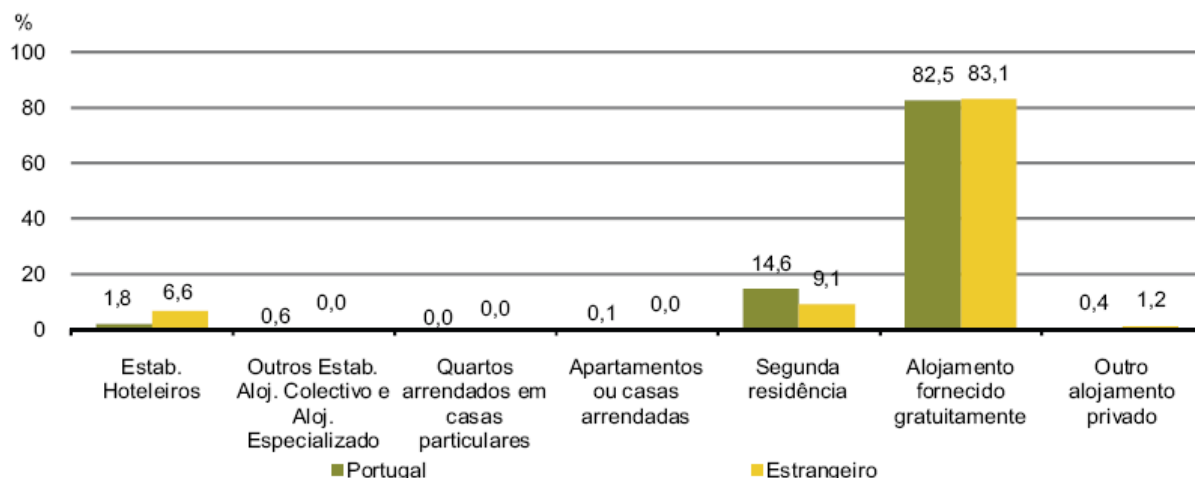


Źródło: *ine.pt- Instituto Nacional de Estatística, Tourism Statistics 2010* (data odczytu 06.01.2012)

Najczęściej wybieranym miejscem zakwaterowania przez Portugalczyków (podróżujący po Portugalii) w celach wypoczynkowych było drugie miejsce zamieszkania (29%). Często zatrzymywali się u znajomych i rodziny (28,3%). Rzadko wynajmowali pokoje w prywatnych domach (0,8%).

Wyk.16 Miejsce zakwaterowania ze względu na cel wyjazdu, 2010

Figura 20 – Dormidas por motivo de Visita a Familiares e Amigos, segundo o meio de alojamento utilizado e destino da viagem, 2010



Źródło: *ine.pt Instituto Nacional de Estatística, Tourism Statistics 2010* (data odczytu 6.01.2012)

Portugalczycy odwiedzający rodzinę i znajomych zatrzymywali się najczęściej na nocleg u gospodarzy (82,5%). Nigdy nie wynajmowali pokoi w prywatnych domach.

Tab.18 Pojemność zakwaterowania, zatrudniony personel, noclegi we wszystkich środkach zakwaterowania

Quadro 6 - Capacidade de Alojamento, Pessoal ao Serviço e Dormidas no Conjunto dos Meios de Alojamento

TIPOS DE ALOJAMENTO	2009	2010	Unidade: N ^o
ESTABELECIMENTOS HOTELEIROS			
Número	1 988	2 011	
Capacidade de Alojamento	273 804	279 506	
Pessoal ao Serviço	46 154	47 452	
Dormidas	36 457 069	37 391 291	
Residentes em Portugal	13 242 692	13 783 084	
Residentes no Estrangeiro	23 214 377	23 608 207	
PARQUES DE CAMPISMO			
Número (*)	225	227	
Capacidade de Alojamento (a) (*)	180 584	181 954	
Pessoal ao Serviço	2 825	2 841	
Dormidas	6 749 904	6 512 198	
Residentes em Portugal	5 097 314	4 903 302	
Residentes no Estrangeiro	1 652 590	1 608 896	
COLÓNIAS DE FÉRIAS			
Número	38	36	
Capacidade de Alojamento	6 138	4 873	
Pessoal ao Serviço	1 271	1 104	
Dormidas	656 444	600 732	
Residentes em Portugal	629 588	571 305	
Residentes no Estrangeiro	26 856	29 427	
POUSADAS DA JUVENTUDE			
Número	48	50	
Capacidade de Alojamento	4 661	4 652	
Pessoal ao Serviço	411	429	
Dormidas	501 325	530 784	
Residentes em Portugal	370 470	391 230	
Residentes no Estrangeiro	130 855	139 554	
TURISMO NO ESPAÇO RURAL (*)			
Número	1 193	1 185	
Capacidade de Alojamento	13 211	13 267	
Pessoal ao Serviço	x	x	
Dormidas	x	x	
Residentes em Portugal	x	x	
Residentes no Estrangeiro	x	x	

a) Não inclui a Região Autónoma dos Açores

(*) Fonte: Turismo de Portugal (TP)

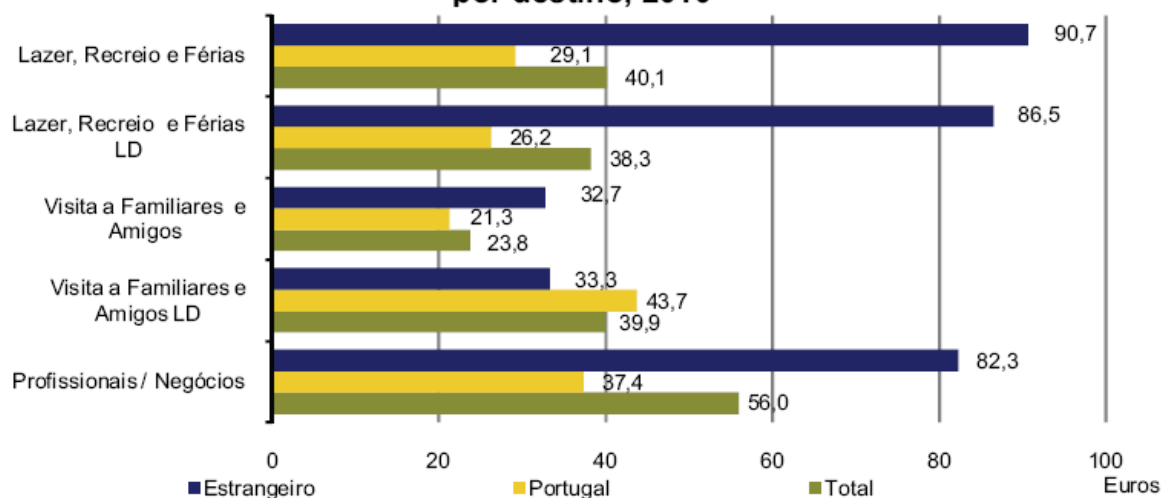
Źródło: *ine.pt- Instituto Nacional de Estatística, Tourism Statistics 2010* (data 8.01.2012)

Portugalczycy w 2009r najczęściej zatrzymywali się w obiektach hotelowych (13,242 mln), następnie kempingi (5,097 mln), oraz na obozach letnich (629.tys.). W 2010r w obiektach hotelowych (13,783mln) jest to 4% wzrost porównując z poprzednim rokiem, kempingi (4,903mln)spadek o -3,9% , oraz na obozach letnich (571tys.) spadek o -9,3%.

3.8. Wydatki Portugalczyków na turystykę

Wyk.17 Średnie dzienne wydatki na osobę ze względu na cel wyjazdu, 2010

Figura 21 – Despesa média diária por turista, segundo os principais motivos, por destino, 2010



Źródło:ine.pt-Instituto Nacional de Estatística, Tourism Statistics 2010 (data odczytu 08.01.2012)

Portugalczycy na podróże w celach wypoczynkowych (w obrębie kraju) średnio wydają dziennie 29 € (wliczając w to zakwaterowanie, transport, wyżywienie i inne). Odwiedzając krewnych i znajomych wydają 21,3 €. Podróżujący w celach biznesowych wydają dziennie 37,4 €.

W 2010 roku Portugalczycy na podróże wewnątrz kraju wydali 105,61 €, natomiast na wyjazdy zagraniczne 599,06 €. ⁴⁰

⁴⁰ ine.pt- Instituto Nacional de Estatística, Tourism Statistics 2010 (data odczytu

ROZDZIAŁ IV

ZNACZENIE BADANEGO RYNKU DLA POLSKI

Przytoczone dane dotyczą wszystkich przyjazdów cudzoziemców do Polski. Obejmują zarówno gości jednodniowych, jak i turystów (czyli tych cudzoziemców, którzy spędzili w Polsce co najmniej jedną noc, lecz nie pozostawali dłużej niż rok). Według oszacowań Instytutu Turystyki, w 2007 roku zanotowano ponad 66 tys. przyjazdów cudzoziemców do Polski.

4.1. Charakterystyka przyjazdów Portugalczyków do Polski

Do Polski przyjeżdża coraz większa liczba Portugalczyków, jednak nie stanowią znaczącej grupy cudzoziemców odwiedzających Polskę.

Według oszacowań Instytutu Turystyki w 2009 roku było ok. 11,9 mln przyjazdów turystów do Polski czyli o 8% mniej w roku 2008.

Tab.19 Przyjazdy do Polski w latach 2007-2009 (w tys.)

	Liczba przyjazdów			Zmiany	
	rok 2007	rok 2008	rok 2009	2008/2007	2009/2008
Ogółem świat	66 208	59 935	53840	-9%	-10%
Unia Europejska	53 910	51 910	45345	-4%	-13%
15UE	40 823	37 205	28545	-9%	-23%
Niemcy	38 103	34 630	26070	-9%	-25%
Wielka Brytania	548	555	500	1%	-10%
Holandia	363	355	335	-2%	-6%
Austria	318	320	325	1%	2%
Włochy	327	275	255	-16%	-7%
Francja	258	240	240	-7%	0%
Szwecja	222	210	190	-5%	-10%
Dania	150	130	120	-13%	-8%
Belgia	115	110	110	-5%	0%
Hiszpania	119	110	130	-7%	18%
Irlandia	119	90	80	-24%	-11%
Finlandia	82	80	75	-2%	-6%
Portugalia	71	70	70	-1%	0%
Grecja	25	30	45	18%	50%
Luksemburg	5	0	0	-	-

Źródło: www.intur.com.pl(data odczytu 08.01.2012)

Przyjazdy Portugalczyków do Polski w latach 2007-2009 kształtują się mniej więcej na tym samym poziomie. W roku 2007 przyjechało 71 tys. turystów z Portugalii. W roku następnym ich liczba wyniosła 70 tys. Jest to -1% spadek. W roku 2009 analogicznie jak w roku ubiegłym liczba przyjazdów wyniosła 70 tys.

4.2. Turyści zagraniczni w bazie noclegowej

Tab.20 Liczba turystów zagranicznych i udzielonych im noclegów w obiektach zakwaterowania zbiorowego w 2009 roku

	Liczba korzystających (tys.)					Liczba noclegów (tys.)				
	I kw.	II kw.	III kw.	IV kw.	Rok 09	I kw.	II kw.	III kw.	IV kw.	Rok 09
RAZEM	622,5	1059,9	1388,5	791,1	3861,9	1591,9	2592,5	3465,3	1959,7	9609,4
15 UE	370,0	695,9	917,2	484,6	2467,8	1052,2	1863,3	2479,6	1334,3	6729,4
Austria	7,8	18,5	17,7	10,7	54,8	14,9	38,1	36,3	22,0	111,4
Belgia	9,6	14,9	21,0	11,2	56,7	18,7	29,9	43,9	21,9	114,5
Dania	14,0	22,9	29,8	20,6	87,3	34,8	58,1	73,6	48,7	215,1
Finlandia	5,5	13,5	19,0	9,4	47,5	12,2	27,4	39,1	19,5	98,3
Francja	29,5	45,5	65,3	33,8	174,0	62,3	91,2	138,8	67,1	359,4
Grecja	2,1	4,1	6,0	3,3	15,6	5,9	10,2	14,9	7,5	38,5
Hiszpania	12,3	27,5	54,2	18,8	112,8	30,4	57,3	107,4	39,3	234,4
Niderlandy	16,4	28,3	36,1	20,2	101,0	31,2	55,6	75,8	38,8	201,4
Niemcy	144,9	332,7	438,3	210,6	1126,5	549,5	1077,0	1429,4	741,4	3797,3
Irlandia	9,1	9,9	12,6	8,9	40,5	22,7	24,3	31,2	22,2	100,6
Luksemburg	0,6	0,7	0,9	0,6	2,8	1,0	1,3	1,9	1,1	5,3
Portugalia	2,1	4,2	7,9	4,0	18,3	5,6	9,5	16,2	8,5	39,8
Szwecja	15,4	33,4	39,2	20,8	108,9	32,0	73,9	90,0	46,2	242,1
Wielka Brytania	66,3	95,0	102,4	76,9	340,5	146,8	210,8	235,4	169,7	762,7
Włochy	34,3	44,7	66,7	34,8	180,4	84,3	98,5	145,8	80,2	408,7

Źródło: www.intur.com.pl(data odczytu 08.01.2012)

W roku 2009 w Polsce z obiektów zakwaterowania zbiorowego skorzystało 3861,9 tys. turystów. W tym liczba Portugalczyków wyniosła 18,3 tys. W tym samym roku udzielono 9609,4 tys. noclegów. W tym turystom z Portugalii udzielono prawie 40 tys. noclegów.

4.3. Cele przyjazdów turystów do Polski

Na podstawie badań Instytutu Turystyki wyróżnić można m.in. następujące cele podróży: interesy, sprawy służbowe; turystyka, wypoczynek; odwiedziny krewnych, znajomych; zakupy; tranzyt.

Tab.21 Cele pobytu w Polsce w 2009r (dane w %)

	Ogółem	Niemcy	15 UE (bez Niemiec)	Nowe kraje UE	Rosja, Białoruś, Ukraina	Pozostałe kraje Europy	Główne zamorskie
Wakacje, zwiedzanie kraju, wypoczynek*	22	28	30	13	5	23	25
Odwiedziny w miejscu pochodzenia*	3	5	3	0	0	1	8
Odwiedziny u krewnych lub znajomych	18	20	20	14	14	12	33
Sprawy zawodowe lub służbowe	27	21	28	31	34	41	21
Cel zdrowotny	2	3	3	1	1	2	5
Cele religijne	1	1	1	0	1	0	1
Tranzyt	8	5	3	20	12	4	3
Zakupy	8	7	3	2	20	3	0
Podjęcie dorywczej pracy	1	1	1	0	5	5	0
Prywatny przyjazd szkoleniowy	3	3	3	1	2	3	1

Źródło: www.intur.com.pl(data odczytu 08.01.2012)

Dla podróżujących z krajów 15 UE (bez Niemiec) głównym celem przyjazdów do Polski są cele turystyczne (wakacje, zwiedzanie, wypoczynek). Tak zadeklarowało 30% badanych. 28% podróży w sprawach zawodowych, służbowych. Kolejnym motywem przyjazdów są odwiedziny krewnych lub znajomych (20%).

4.4. Długość pobytu w Polsce

Tab.22 Długość pobytu w Polsce w 2009r (dane w %)

	Ogółem	Niemcy	15 UE (bez Niemiec)	Nowe kraje UE	Rosja, Białoruś, Ukraina	Pozostałe kraje Europy	Główne zamorskie
1 do 3 noclegów	59	51	39	89	91	42	12
4 do 7 noclegów	27	35	42	8	7	44	21
8 do 28	13	14	19	3	2	14	61
Ponad 4 tyg.	1	0	0	0	0	0	6
<i>Średnia liczba noclegów</i>	<i>4,2</i>	<i>4,4</i>	<i>5,4</i>	<i>1,9</i>	<i>1,9</i>	<i>4,9</i>	<i>11,7</i>

Źródło: www.intur.com.pl(data odczytu 08.01.2012)

Turyści z krajów 15 UE (bez Niemiec) w 2009 roku skorzystali średnio z 5,4 noclegu.

Długość pobytu zależy od celu przyjazdu, a przyjazdy w celach turystycznych są związane z dłuższym pobytem.

4.5. Miejsca noclegów

Tab.23 Główne miejsca noclegów w 2009r (dane w %)

	Ogółem	Niemcy	15 UE (bez Niemiec)	Nowe kraje UE	Rosja, Białoruś, Ukraina	Pozostałe kraje Europy	Główne zamorskie
Hotele, motele	50	50	60	51	33	75	53
Pensjonaty	10	15	10	7	2	10	7
Letnie domy	1	1	0	1	1	0	0
Kempingi	1	1	1	1	1	0	0
Kwatery prywatne	6	7	5	3	7	5	5
U rodziny, znajomych	24	21	23	17	31	9	42
Inne miejsca noclegów	10	4	2	21	26	2	4

* Niektórzy turyści korzystali z więcej niż jednego rodzaju bazy noclegowej, stąd suma odsetków przekracza 100%.

Źródło: www.intur.com.pl(data odczytu 08.01.2012)

60% przyjeżdżający z krajów 15 UE (bez Niemiec) skorzystało z hoteli oraz moteli. Udział tej grupy był większy niż wśród ogółu. Jest to spowodowane wysokim standardem usług i często przystępnymi cenami.

4.6. Charakterystyka demograficzna

Tab. 24 Dane demograficzne turystów zagranicznych 2009 (dane w %)

	Ogółem	Niemcy	15 UE (bez Niemiec)	Nowe kraje UE	Rosja, Białoruś, Ukraina	Pozostałe kraje Europy	Główne zamorskie
Kobiety	36	45	40	22	23	37	37
Mężczyźni	64	55	60	78	77	64	63
Młodzież do 24 lat	4	2	7	2	4	5	8
25 do 34	18	14	25	17	20	16	10
35 do 44	40	37	38	41	45	50	34
45 do 54	24	27	19	28	24	21	28
55 do 64	11	15	9	11	6	6	15
65 i więcej	3	5	2	1	1	2	5

Źródło: www.intur.com.pl(data odczytu 08.01.2012)

Wśród odwiedzających z krajów 15 UE (bez Niemiec) 60% stanowią mężczyźni, natomiast kobiety 40%.

4.7. Wskaźnik użyteczności turystyki zagranicznej WUTZ 2011

Wartości Wskaźnika Użyteczności Turystyki Zagranicznej WUTZ 2011 opiera się na wskaźnikach obrazujących ruch turystyczny przyjazdowy z zagranicy do Polski oraz wskaźnikach dotyczących wydatków na turystykę wyjazdową na poszczególnych narodowych rynkach emisyjnych

Tab.25 Wskaźnik użyteczności zagranicznej, 2011

WSKAŹNIK UŻYTECZNOŚCI TURYSTYKI ZAGRANICZNEJ WUTZ 2011												
Wskaźniki cząstkowe dla Polski DANE ZA 2010 R.												
Lp.	Kraj	Wielkość wydatków w Polsce		Wielkość wydatków w Polsce na 1 turystę ¹		Liczba przyjazdów turystów zagr. do Polski		Korzystający z polskich hoteli		Turyści w Polsce jako % mieszkańców		Łącznie wartości standaryzowane
		w mln USD	wartość stand.	w USD	wartość stand.	w tys.	wartość stand.	w tys.	wartość stand.	w %	wartość stand.	
1	Niemcy	3383,3	1,0000	333	0,1479	4520	1,0000	835,1	1,0000	5,5	0,1462	3,2941
2	Ukraina	1364,85	0,4026	364	0,1705	1350	0,2963	81,7	0,0963	2,95	0,0784	1,0441
3	W. Brytania	261,95	0,0762	531	0,2907	485	0,1043	323,8	0,3867	0,8	0,0212	0,8791
4	Litwa	326,6	0,0953	169	0,0298	620	0,1343	72,75	0,0856	18,8	0,5000	0,8450
5	Białoruś	637,3	0,1872	267	0,1005	970	0,2120	60,1	0,0704	10,05	0,2673	0,8374
6	USA	200,95	0,0581	821	0,5000	240	0,0499	153,3	0,1822	0,08	0,0020	0,7922
7	Włochy	156,85	0,0450	582	0,3277	265	0,0550	174,75	0,2079	0,4	0,0106	0,6462
8	Francja	130,3	0,0372	563	0,3141	225	0,0466	156,9	0,1865	0,35	0,0092	0,5936
9	Austria	156,85	0,0450	490	0,2613	310	0,0655	52,5	0,0613	3,7	0,0983	0,5314
10	Japonia	40,8	0,0107	729,5	0,4342	55	0,0089	48,25	0,0562	0,04	0,0010	0,5110
11	Kanada	55,7	0,0151	743	0,4438	75	0,0133	24,5	0,0277	0,2	0,0052	0,5051
12	Rosja	281,2	0,0819	287	0,1148	400	0,0855	180,4	0,2147	0,3	0,0079	0,5048
13	Brazylia	11,95	0,0022	796	0,4821	15	0,0000	9,2	0,0094	0,008	0,0001	0,4938
14	Izrael	34,8	0,0089	497	0,2668	70	0,0122	134,5	0,1597	0,9	0,0239	0,4715
15	Czechy	795,2	0,2340	199	0,0514	175	0,0355	62,2	0,0729	1,7	0,0451	0,4389
16	Łotwa	47,75	0,0128	128	0,0000	270	0,0566	34,4	0,0396	12,0	0,3191	0,4281
17	Korea	23,55	0,0056	673	0,3932	35	0,0044	13,6	0,0146	0,07	0,0018	0,4196
18	Norwegia	48,4	0,0129	403	0,1990	120	0,0233	92,6	0,1094	2,45	0,0651	0,4097
19	Holandia	115,4	0,0328	334	0,1486	335	0,0710	86,1	0,1016	2,0	0,0531	0,4071
20	Słowacja	657,2	0,1914	279	0,1094	95	0,0178	30,6	0,0350	1,75	0,0465	0,4001
21	Hiszpania	56,7	0,0154	422	0,2122	125	0,0244	110,75	0,1312	0,3	0,0079	0,3911
22	Dania	44,1	0,0117	449,5	0,2322	90	0,0166	71,2	0,0837	1,6	0,0425	0,3867
23	Szwecja	61,35	0,0168	371	0,1758	150	0,0300	88,0	0,1039	1,6	0,0425	0,3690
24	Chiny	20,55	0,0047	587	0,3317	35	0,0044	24,75	0,0280	0,003	0,0000	0,3688
25	Australia	31,5	0,0079	573	0,3211	55	0,0089	17,3	0,0191	0,25	0,0066	0,3636
26	Irlandia	31,2	0,0079	470	0,2468	60	0,0100	35,55	0,0410	1,35	0,0358	0,3415
27	Finlandia	34,15	0,0087	379,5	0,1817	90	0,0166	49,5	0,0577	1,7	0,0451	0,3098
28	Belgia	42,45	0,0112	391	0,1902	100	0,0189	53,95	0,0630	0,9	0,0239	0,3072
29	Estonia	21,55	0,0050	195	0,0488	90	0,0166	24,1	0,0272	6,7	0,1781	0,2757
30	Portugalia	30,2	0,0076	402	0,1982	75	0,0133	17,6	0,0194	0,7	0,0185	0,2570
31	Grecja	13,9	0,0027	388	0,1882	35	0,0044	11,9	0,0126	0,3	0,0079	0,2158
32	Szwajcaria	18,9	0,0042	315	0,1352	60	0,0100	30,7	0,0351	0,75	0,0199	0,2044
33	Bulgaria	23,9	0,0057	322	0,1403	70	0,0122	7,45	0,0073	0,9	0,0239	0,1894
34	Węgry	37,8	0,0098	173,5	0,0330	195	0,0400	37,6	0,0434	1,95	0,0518	0,1780
35	Chorwacja	6,6	0,0006	332	0,1471	20	0,0011	6,1	0,0056	0,45	0,0119	0,1663
36	Turcja	20,2	0,0046	289	0,1164	70	0,0122	14,2	0,0154	0,09	0,0023	0,1509
37	Kazachstan*	10,6	0,0018	303	0,1266	35	0,0044	2,2	0,0010	0,2	0,0052	0,1390
38	Rumunia	22,55	0,0053	221	0,0674	90	0,0166	20,3	0,0227	0,4	0,0106	0,1226
39	Słowenia	4,65	0,0000	232	0,0754	20	0,0011	7,25	0,0070	1,0	0,0265	0,1100
40	Moldawia*	8,6	0,0012	192	0,0461	45	0,0067	1,4	0,0000	1,3	0,0345	0,0885

Źródło: www.pot.gov.pl (data odczytu 08.01.2012)

Na pierwszym miejscu dla łącznej wartości WUTZ w części odnoszącej się do wskaźników dla Polski znalazły się Niemcy. Portugalia jest na miejscu 30 o łącznej wartości WUTZ 0,25.

Tab.26 Wskaźnik użyteczności turystyki zagranicznej, 2011

WSKAŹNIK UŻYTECZNOŚCI TURYSTYKI ZAGRANICZNEJ WUTZ 2011
Wskaźniki cząstkowe dla rynków emisyjnych dane za 2010 r.

Lp.	Kraj	Wydatki na wyjazdy 2010 r.		Zmiana wydatków 2005-2010		Wydatki na 1 mieszk. w 2010 r.		Łącznie wartości standaryzowane
		w mld USD	wartość stand.	w mld USD	wartość stand.	w USD	wartość stand.	
1	Chiny	54,9	0,7020	33,15	1,0000	41	0,0000	1,7020
2	Niemcy	78,1	1,0000	3,9	0,1176	957	0,3161	1,4337
3	Norwegia	14,4	0,1818	4,3	0,1297	2 939	1,0000	1,3115
4	USA	75,5	0,9666	2,2	0,0664	244	0,0700	1,1030
5	Australia	22,4	0,2845	11,15	0,3363	1 004	0,3325	0,9533
6	Belgia	18,8	0,2383	3,85	0,1161	1 733	0,5838	0,9382
7	Francja	38,5	0,4913	8,05	0,2428	593	0,1906	0,9247
8	Kanada	29,6	0,3770	7,85	0,2368	865	0,2845	0,8983
9	Holandia	19,6	0,2486	3,45	0,1041	1 181	0,3933	0,7460
10	Irlandia	7,7	0,0957	1,6	0,0483	1 730	0,5830	0,7270
11	Szwecja	13,4	0,1689	2,6	0,0784	1 426	0,4778	0,7251
12	Dania	9,0	0,1124	2,15	0,0649	1 622	0,5455	0,7228
13	Szwajcaria	11,1	0,1394	2,3	0,0694	1 423	0,4769	0,6857
14	Rosja	26,5	0,3372	9,2	0,2775	187	0,0504	0,6651
15	Włochy	27,1	0,3449	4,7	0,1418	447	0,1402	0,6269
16	Brazylia	16,4	0,2075	11,7	0,3529	84	0,0149	0,5753
17	Austria	10,2	0,1278	0,9	0,0271	1 214	0,4049	0,5598
18	W. Brytania	48,6	0,6211	-10,9	-0,3289	781	0,2555	0,5477
19	Korea	17,7	0,2242	2,3	0,0694	362	0,1108	0,4044
20	Hiszpania	16,8	0,2126	1,75	0,0528	364	0,1113	0,3767
21	Finlandia	4,2	0,0507	1,15	0,0347	785	0,2568	0,3422
22	Czechy	4,1	0,0495	1,7	0,0513	390	0,1206	0,2214
23	Słowenia	1,2	0,0122	0,25	0,0075	585	0,1879	0,2076
24	Izrael	3,4	0,0405	0,5	0,0151	447	0,1402	0,1958
25	Portugalia	3,9	0,0469	0,85	0,0256	366	0,1122	0,1847
26	Estonia	0,6	0,0045	0,15	0,0045	444	0,1392	0,1482
27	Węgry	3,0	0,0353	0,6	0,0181	300	0,0894	0,1428
28	Japonia	27,9	0,3552	-9,65	-0,2911	219	0,0614	0,1255
29	Turcja	4,8	0,0584	1,9	0,0573	63	0,0077	0,1234
30	Słowacja*	1,45	0,0154	0,6	0,0181	269	0,0785	0,1120
31	Grecja	2,9	0,0340	-0,15	-0,0045	257	0,0744	0,1039
32	Łotwa	0,65	0,0051	0,05	0,0015	289	0,0855	0,0921
33	Ukraina	3,7	0,0443	0,9	0,0271	81	0,0138	0,0852
34	Litwa	0,8	0,0071	0,05	0,0015	242	0,0695	0,0781
35	Chorwacja	0,8	0,0071	0,05	0,0015	180	0,0479	0,0565
36	Bulgaria	1,2	0,0122	-0,1	-0,0030	159	0,0407	0,0499
37	Rumunia*	1,3	0,0135	0,4	0,0121	61	0,0068	0,0324
38	Kazachstan*	1,05	0,0103	0,3	0,0090	64	0,0081	0,0274
39	Białoruś	0,6	0,0045	0,15	0,0045	62	0,0073	0,0163
40	Moldawia	0,25	0,0000	0,1	0,0030	70	0,0102	0,0132

Źródło: www.pot.gov.pl(data odczytu 08.01.2012)

Na pierwszym miejscu dla łącznej wartości WUTZ w części odnoszącej się do wskaźników dla rynków emisyjnych znalazły się Chiny. Portugalia na miejscu 25 o łącznej wartości WUTZ 0,18.

Tab.27 Wskaźnik użyteczności turystyki zagranicznej, 2011

WSKAŹNIK UŻYTECZNOŚCI TURYSTYKI ZAGRANICZNEJ WUTZ 2011
Łączna wartość wskaźników cząstkowych dla obu grup; dane 2010

Lp.	Kraj	Łączna wartość standaryzowana dla obu grup wskaźników	Pozycja w grupie wskaźników cząstkowych		Pozycja wynikająca ze wskaźników dla Polski wobec pozycji wg wskaźników dla rynków emisyjnych	
			dla Polski	dla rynków emisyjnych	wyższa	niższa
1	Niemcy	4,7278	1	2	+1	
2	Chiny	2,0708	24	1		-23
3	USA	1,8952	6	4		-2
4	Norwegia	1,7212	18	3		-15
5	Francja	1,5183	8	7		-1
6	W. Brytania	1,4268	3	18	+15	
7	Kanada	1,4034	11	8		-3
8	Australia	1,3169	25	5		-20
9	Włochy	1,2731	7	15	+8	
10	Belgia	1,2454	28	6		-22
11	Rosja	1,1699	12	14	+2	
12	Holandia	1,1531	19	9		-10
13	Ukraina	1,1293	2	33	+31	
14	Dania	1,1095	22	12		-10
15	Szwecja	1,0941	23	11		-12
16	Austria	1,0912	9	17	+8	
17	Brazylia	1,0691	13	16	+3	
18	Irlandia	1,0685	26	10		-16
19	Litwa	0,9231	4	34	+30	
20	Szwajcaria	0,8901	32	13		-19
21	Białoruś	0,8537	5	39	+34	
22	Korea	0,8240	17	19	+2	
23	Hiszpania	0,7678	21	20		-1
24	Izrael	0,6673	14	24	+10	
25	Czechy	0,6603	15	22	+7	
26	Finlandia	0,6520	27	21		-6
27	Japonia	0,6365	10	28	+18	
28	Łotwa	0,5202	16	32	+16	
29	Słowacja*	0,5121	20	30	+10	
30	Portugalia	0,4417	30	25		-5
31	Estonia	0,4239	29	26		-3
32	Węgry	0,3208	34	27		-7
33	Grecja	0,3197	31	31	0	0
34	Słowenia	0,3176	39	23		-16
35	Turcja	0,2743	36	29		-7
36	Bulgaria	0,2393	33	36	+3	
37	Chorwacja	0,2228	35	35	0	0
38	Kazachstan*	0,1664	37	38	+1	
39	Rumunia*	0,1550	38	37		-1
40	Moldawia*	0,1017	40	40	0	0

Źródło: www.pot.gov.pl(data odczytu 08.01.2012)

Biorąc po uwagę łączną wartość standaryzowaną dla obu grup wskaźników uwzględnionych w tab 8 i tab. 8 Portugalia znalazła się na 30 miejscu. Pozycja Portugalii wynikająca ze wskaźników dla Polski wobec pozycji wg wskaźników dla rynków emisyjnych jest niższa o 5 miejsc.

ROZDZIAŁ V

ANALIZA SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- położenie, południowo-zachodnia część Płw. Iberyjskiego (ponad 800 km linia brzegowa nad O. Atlantyckim - dostęp do Oceanu Atlantyckiego (wybrzeża Atlantyku są świetnym miejscem do uprawiania sportów wodnych) - łagodny klimat - piaszczyste plaże, jedne z najczystszych w Europie - bogata tradycja związana z morzem - urozmaicona rzeźba terenu - cenne zabytki (lista UNESCO) - bogactwo kulturowo-historyczne	- słabo rozwinięta linia brzegowa - starzejące się społeczeństwo - niedostateczne urozmaicenie ofert turystycznych co powoduje osłabiony wzrost dochodów poza sezonem głównym - wysokie ceny (w rejonie Algarve w sezonie) - słaba promocja Portugalii na tle innych krajów - trudna sytuacja ekonomiczna
SZANSE	ZAGROŻENIA
- promocja kraju, kreowanie pozytywnego wizerunku - rozwinięcie innych form turystyki (np. turystyka biznesowa i kongresowa) - rozwój gospodarczy - współpraca z inwestorami (rozwój infrastruktury) - moda na wyjazdy do Portugalii	- światowy kryzys finansowy i gospodarczy - niestabilne kursy walut - silna konkurencja w subregionie (np. Hiszpania, Włochy) - brak środków na rozwój kraju - degradacja środowiska naturalnego - siła wyższa (kataklizmy, terroryzm)

PODSUMOWANIE

Przedmiotem rozważań pracy była analiza rynku turystycznego Portugalii. Jest to kraj atrakcyjny turystycznie i traktujący turystykę jako ważną gałąź gospodarki. Z roku na rok do Portugalii przyjeżdża coraz więcej turystów. Państwo to ma jedne z lepszych warunków do rozwoju turystyki co stanowi ogromny potencjał kraju. Nie sposób nie wspomnieć o łagodnym klimacie, malowniczych krajobrazach oraz licznych zabytkach.

Portugalia jest krajem recepcyjnym. Corocznie przyjeżdża tam kilkanaście milionów turystów, najwięcej z Hiszpanii, Francji, Wielkiej Brytanii, Niemiec. Kraj ten nastawia się, w przeciwieństwie do sąsiedniej Hiszpanii, na przyjęcie zamożniejszych i bardziej wymagających turystów. Wyjazdy, których celem jest wypoczynek i rekreacja cieszą się największą popularnością.

Portugalczyki skłaniają się ku podróżom wewnątrz własnego kraju niż wyjazdach do innych państw. Lipiec i sierpień to miesiące, w których notuje się największą liczbę wyjazdów. Podobnie przedstawiają się kwestie pieniądza tzn., że więcej zarabiają niż wydają na turystykę. Po analizie można stwierdzić, że jest to bardzo dobre miejsce na zorganizowanie podróży. Portugalia to kraj, którego atrakcją jest tradycyjny styl życia. Charakterystyczne dla dzisiejszej Portugalii są nowoczesne miasta i tradycyjny styl życia.

Oferta wyjazdu dla grupy „singli” na Maderę.

Dzień 1 – Zachodnia część wyspy, całodniowa; niepowtarzalna okazja do podziwiania spektakularnych widoków z najwyższego klifu w Europie Cabo Girão. Trasa wycieczki prowadzi przez typowo rybacką wioskę Ribeira Brava do przełęczy Encumenada, z której można obserwować panoramę północnego i południowego wybrzeża. Przejazd przez prastary las laurowy, który objęty jest patronatem UNESCO. Zwiedzanie: jaskinie lawowe i multimedialne Centrum Wulkaniczne w São Vincente, naturalne baseny lawowe w Porto Moniz. Przejazd przez niezwykłą „tundrę maderską”, czyli płaskowyż Paul da Serra.

Dzień 2 - Centrum wyspy, całodniowa; przejazd kolejką linową ponad dachami miasta Funchal. Zwiedzanie: sanktuarium Matki Boskiej na wzgórzu Monte, ogród tropikalny z roślinnością reliktową i endemiczną Madery. Malownicza górską drogą prowadzi do serca wyspy, gdzie z tarasów panoramicznych Eira do Serrado można podziwiać zapierający dech widok na górskie przeпаście. Przejazd do ustronnej wioski, Doliny Zakonnicy, degustacja lokalnej specjalności – likierów kasztanowych. Dalej trasa prowadzi na drugą stronę pasma

górskiego, do Câmara de Lobos – typowej wioski rybackiej. Opcjonalnie: zjazd wiklinowymi saniami ze wzgórza Monte

Dzień 3 – Wschodnia część wyspy, całodniowa; wizyta w ogrodzie botanicznym z 2000 gatunków roślin kwitnących, małą ptaszarnią i panoramicznym widokiem na całe miasto. Wjazd na jeden z najwyższych szczytów wyspy – Pico do Arieiro, oglądanie hodowli pstrąga tęczowego w Ribeiro Frio, spacer lewadą przez prastary las Laurissilva do punktu widokowego z zapierającą dech panoramą wysokogórską. Wizyta w skansenie tradycyjnych domków krytych strzechą w wiosce Santana, podziwianie klifowego krajobrazu półwyspu św. Wawrzyńca, punkty widokowe z panoramą Orlej Skały, wysp Porto Santo, Desertas i pasa startowego lotniska wspartego na 180 kolumnach.

Dzień 4 – Lewady, Madera słynie z kanałów, którymi w każdy zakątek wyspy dostarczana jest woda z gór. Powstały one jeszcze w czasach pierwszych portugalskich kolonizatorów. Wzdłuż kanałów powstało wiele tras trekkingowych o zróżnicowanej trudności.

Lewada Rabacal – poziom: średni, ok. 13 km, czas trekkingu: ok. 4 godz., na trasie: wysoki wodospad Risco oraz kaskada „25 źródeł” złożona z wielu wodospadów, chroniony las laurowy Laurissilva.

Dzień 5 - Rejs na Porto Santo – czas trwania rejsu ok. 2,5 godz. w jedną stronę. Relaks na pokładzie komfortowego promu. Czas wolny na wyspie – wypoczynek na przepięknej piaszczystej plaży o długości 9 km. Następnie dwugodzinne zwiedzanie wyspy autokarem z anglojęzycznym przewodnikiem.

BIBLIOGRAFIA

1. *Ilustrowana encyklopedia Europy od A do Z*, Readers Digest, Warszawa 2010
2. Kruczek Z. *Europa. Geografia turystyczna*. Proksenia 2005
3. *Najpiękniejsze zabytki Europy*, wyd. Fenix
4. *Lizbona – dookoła świata*, Przewodnik po Europie, Wyd. Pascal
5. Instituto Nacional de Estatística (Tourism Statistic 2007, Tourism Statistic 2008, Tourism Statistic 2009, Tourism Statistic 2010, The Iberian Peninsula in figures 2009, Territorial Portrait of Portugal 2009)
6. Tourism Highlights 2011 – UNWTO
7. www.ine.pt
8. www.unwto.org
9. www.intur.com.pl

10. www.pot.gov.pl
11. www.msz.gov.pl
12. www.encyklopedia.pwn.pl
13. www.portugalia.rainbowtours.pl
14. www.ambasadaportugalii.pl
15. www.mojewakacje.pl
16. www.atrakcje-turystyczne.com
17. www.fotoportugalia.pl
18. www.odyssei.com
19. www.portugalia.net
20. www.fotolizbona.pl
21. www.lovetotravel.pl
22. www.wikipedia.pl

SPIS RYCIN

- Ryc.1 Mapa Portugalii
- Ryc.2 Podział administracyjny
- Ryc.3 Panorama miasta
- Ryc.4 Most Vasco da Gama
- Ryc.5 Wieża Belem
- Ryc.6 Budynek Oceanarium
- Ryc. 7 Klasztor Hieronimitów
- Ryc. 8 Ruiny Castelo dos Mauros
- Ryc.9 Uniwersytet w Coimbrze
- Ryc.10 Sanktuarium Maryjne w Fatimie
- Ryc. 11 Plaża da Rocha
- Ryc. 12 Madera
- Ryc. 13 Stożek wulkanu Pico

SPIS TABEL

- Tab.1 Liczba obiektów zbiorowego zakwaterowania ze względu na rodzaj i region, 2007
- Tab.2 Liczba gości korzystająca z obiektów noclegowych

Tab.3 Wskaźnik działalności hoteli

Tab.4 Międzynarodowe przyjazdy turystyczne (regiony i subregiony)

Tab.5 Międzynarodowe przyjazdy do Europy

Tab.6 Procentowy udział poszczególnych państw w turystyce przyjazdowej do Portugalii, 2008

Tab.7 Procentowy udział poszczególnych państw w turystyce przyjazdowej do Portugalii, 2009 rok

Tab.8 Pojemność zakwaterowania, zatrudniony personel, noclegi

Tab.9 Przychody z turystyki przyjazdowej

Tab. 10 Kierunki wyjazdów zagranicznych Portugalczyków, trwające co najmniej jedną noc, 2010

Tab. 11 Kierunki wyjazdów zagranicznych Portugalczyków, trwające cztery lub więcej nocy, 2010

Tab.12 Cel podróży, miejsce docelowe, trwające co najmniej jedną noc, 2010

Tab.13 Cel podróży, miejsce docelowe, trwające cztery lub więcej nocy, 2010

Tab.14 Cel podróży, środki transportu wewnątrz kraju, trwające co najmniej jedną noc, 2010

Tab. 15 Cel podróży, środki transportu wewnątrz kraju trwające cztery lub więcej nocy, 2010

Tab.16 Cel podróży, środki transportu wybierane podczas podróży poza granice kraju, trwające co najmniej jedną noc 2010

Tab.17 Cel podróży, środki transportu wybierane podczas podróży poza granice kraju, trwające cztery lub więcej nocy, 2010

Tab.18 Pojemność zakwaterowania, zatrudniony personel, noclegi we wszystkich środkach zakwaterowania

Tab.19 Przyjazdy do Polski w latach 2007-2009 (w tys.)

Tab.20 Liczba turystów zagranicznych i udzielonych im noclegów w obiektach zakwaterowania zbiorowego w 2009 roku

Tab.21 Cele pobytu w Polsce w 2009r (dane w %)

Tab.22 Długość pobytu w Polsce w 2009r (dane w %)

Tab.23 Główne miejsca noclegów w 2009r (dane w %)

Tab. 24 Dane demograficzne turystów zagranicznych 2009 (dane w %)

Tab.25 Wskaźnik użyteczności zagranicznej, 2011

Tab.26 Wskaźnik użyteczności turystyki zagranicznej, 2011

Tab.27 Wskaźnik użyteczności turystyki zagranicznej, 2011

SPIS WYKRESÓW

- Wyk.1 Kierunki z których przyjeżdżają turyści, 2007
- Wyk.2 Motywy przyjazdów, 2008
- Wyk.3 Motywy przyjazdów, 2009
- Wyk.4 Motywy przyjazdów, 2010
- Wyk.5 Odwiedzane regiony
- Wyk.6 Środki transportu wybierane przez turystów, 2007
- Wyk.7 Średni czas trwania podróży, 2010
- Wyk.8 Miejsce zakwaterowania ze względu na cel wyjazdu 2010
- Wyk.9 Miejsce zakwaterowania ze względu na cel wyjazdu, 2010
- Wyk. 10 Motywy wyjazdów Portugalczyków, 2010
- Wyk. 11 Motywy wyjazdów Portugalczyków, 2009
- Wyk.12 Struktura wiekowa turystów ze względu na cel podróży, 2010
- Wyk.13 Struktura wiekowa turystów ze względu na cel podróży, 2009
- Wyk. 14 Średni czas trwania podróży 2010
- Wyk. 15 Miejsce zakwaterowania ze względu na cel wyjazdu 2010
- Wyk.16 Miejsce zakwaterowania ze względu na cel wyjazdu, 2010
- Wyk.17 Średnie dzienne wydatki na osobę ze względu na cel wyjazdu, 2010